



GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Vilka förändringar väntar statliga och privata företag i och med det nya lagkravet på hållbarhetsredovisning?

-En multipel fallstudie av åtta företag inom energibranschen

Kandidatuppsats i Företagsekonomi,
Externredovisning
Handledare: Svetlana Sabelfeld
Författare: Emelie Kanevid &
Emelie Persson
Höstterminen 2016

Förord

Vi vill tacka vår handledare Svetlana Sabelfeld för hennes engagemang, vägledning och värdefulla synpunkter i vårt uppsatsskrivande. Vi vill även tacka seminariegruppen för den konstruktiva kritik och hjälp som vi mottagit under arbetets gång.

Göteborg, 2017-01-09

Emelie Persson

Emelie Kanevid

Sammanfattning:

Arbetets art: Examensarbete i redovisning på kandidatnivå, 15hp.

Titel: Vilka förändringar väntar statliga och privata företag i och med det nya lagkravet på hållbarhetsredovisning? *-En multipel fallstudie av åtta företag inom energibranschen*

Utbildning: Kandidatexamen i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet.

Handledare: Svetlana Sabelfeld

Examination: 2017-01-11

Syfte: Syftet med studien var att undersöka, beskriva och analysera hur hållbarhetsredovisningen ser ut i åtta energibolag i förhållande till det nya lagkravet samt vilka förändringar det nya lagkravet kommer att innebära för företagen och huruvida det kan skilja sig beroende på ägarstruktur och val av ramverk.

Metod: I uppsatsen använde vi oss av en kvalitativ metod med kvantitativa inslag som bestod av en innehållsanalys samt tvärsnittsmetoden. För att enklare kunna utläsa ett mönster använde vi oss utav ett mätinstrument bestående av uppställda frågor som sedan kodades i Excel.

Teoretisk referensram: Att hållbarhetsredovisa innebär att redovisa ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter av ett företags verksamhet. Statliga företag har hållbarhetsredovisat sedan 2007 medan privata bolag har redovisat på frivillig grund. Det nya lagkravet som innebär att större företag måste inkludera vissa parametrar i sin redovisning, tillämpas för första gången för räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2016.

Empiri och slutsats: Resultatet visade att hållbarhetsredovisningen hos företagen idag ej är fullständig om den jämförs med det nya lagkravet. Hållbarhetsredovisningen skiljer sig mellan statliga och privata företag, där statliga företag redovisade mer och därmed står inför färre förändringar. Det gick inte att se ett tydligt mönster kring vilket val av ramverk som bidrog till den mest redogörande hållbarhetsredovisningen.

Nyckelord: Hållbarhetsrapport, Lagkrav, Energibranschen, Integrerad rapportering, GRI, Global compact, Ägarstruktur, Statliga företag, Privata företag

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEMDISKUSSION	2
1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	3
1.4 AVGRÄNSNINGAR	3
1.5 DISPOSITION.....	4
2. TEORETISK REFERENSRAM	5
2.1 HÅLLBARHETSREDOVISNING.....	5
2.2 HÅLLBARHETSREDOVISNING I SVERIGE - ÄGARSTRUKTUR OCH VAL AV RAMVERK	5
2.2.1 <i>Hållbarhetsredovisning inom energibranschen</i>	6
2.3 DET NYA LAGKRAVET PÅ HÅLLBARHETSREDOVISNING	6
2.4 INTERNATIONELLA RIKTLINJER OCH RAMVERK	8
2.4.1 <i>Global Reporting Initiative</i>	8
2.4.2 <i>Integrerad rapportering och separat rapportering</i>	8
2.4.3 <i>Global Compact</i>	9
2.5 INTRESSENTTEORIN	9
2.6 TIDIGARE STUDIER	9
2.7 TEORISAMMANFATTNING	11
3. METOD	12
3.1 VAL AV ÄMNE	12
3.2 STUDIENS DESIGN.....	12
3.2.1 <i>Multipel fallstudie</i>	12
3.2.2 <i>Tvärsnittansats</i>	12
3.2.3 <i>Val av bransch och företag</i>	13
3.3 UNDERSÖKNINGSMETOD	13
3.4 KVALITATIV INNEHÅLLSANALYS MED KVANTITATIVA INSLAG	14
3.4.1 <i>Datainsamling</i>	15
3.4.2 <i>Mätinstrument</i>	15
3.4.3 <i>Bearbetning av data</i>	16
3.4.4 <i>Analys av data</i>	17
3.5 UNDERSÖKNINGENS TILLFÖRLITLIGHET	17
3.5.1 <i>Reliabilitet och validitet i den kvantitativa delen av studien</i>	18
3.6 METODSAMMANFATTNING	18
4. EMPIRI	19
4.1 STATLIGA FÖRETAG	19
4.1.1 <i>Vattenfall AB</i>	19
4.1.2 <i>Göteborg Energi</i>	20
4.1.3 <i>Jämtkraft</i>	20
4.1.4 <i>Luleå Energi</i>	21
4.2 PRIVATA FÖRETAG	21
4.2.1 <i>Eolus</i>	22
4.2.2 <i>Arise</i>	22
4.2.3 <i>AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms Stad</i>	22
4.2.4 <i>E.ON</i>	23
5. ANALYS	24
5.1 STATLIGA FÖRETAGS HÅLLBARHETSREDOVISNING.....	24
5.2 PRIVATA FÖRETAGS HÅLLBARHETSREDOVISNING	25
5.3 SKILLNADER I HÅLLBARHETSREDOVISNING MELLAN STATLIGA OCH PRIVATA FÖRETAG OCH DERAS VAL AV RAMVERK	26
5.4 FÖRÄNDRINGAR SOM DET NYA LAGKRAVET KOMMER ATT INNEBÄRA FÖR FÖRETAGEN.....	28

6. DISKUSSION	29
6.1 HÅLLBARHETSREDOVISNING I STATLIGA OCH PRIVATA FÖRETAG	29
6.2 NYA LAGKRAVET PÅ HÅLLBARHETSREDOVISNING.....	30
7. SLUTSATS.....	32
7.1 STUDIENS BIDRAG.....	32
7.2 FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING.....	33
KÄLLFÖRTECKNING.....	34
<i>Källor</i>	34
<i>Årsredovisningar</i>	37

FIGURFÖRTECKNING

TABELL 1.1 FÖRETAG I STUDIEN FÖRDELAT PÅ ÄGARSTRUKTUR.....	13
TABELL 1.2 MÄTINSTRUMENT	16
TABELL 1.3 KODNINGSMALL FÖR HÅLLBARHETSINFORMATIONEN I FÖRETAGENS ÅRS- OCH HÅLLBARHETSREDOVISNINGAR.....	17
TABELL 2.1 INNEHÅLL I HÅLLBARHETSREDOVISNING STATLIGA FÖRETAG.....	19
TABELL 2.2 INNEHÅLL I HÅLLBARHETSREDOVISNING PRIVATA FÖRETAG	22
TABELL 3.1 SAMMANFATTNING AV HÅLLBARHETSREDOVISNING STATLIGA FÖRETAG	24
TABELL 3.2 SAMMANFATTNING AV HÅLLBARHETSREDOVISNING PRIVATA FÖRETAG	25
TABELL 3.3 JÄMFÖRELSE HÅLLBARHETSREDOVISNING STATLIGA OCH PRIVATA FÖRETAG.....	27

1. Inledning

Det första kapitlet innehåller bakgrund och problemdiskussion kring syftet med studien. Här presenteras även frågeställningar, disposition av uppsatsen och avgränsningar som tillämpats i studien.

1.1 Bakgrund

För statliga företag i Sverige har det sedan 2008 varit krav på att hållbarhetsredovisa medan samma redovisning varit frivillig för privata företag (Borglund, Frostenson & Windell 2010). Efter ett nytt lagkrav kom detta att ändras och för räkenskapsår efter den 31 december 2016 blev alla större företag tvungna att avge en hållbarhetsrapport enligt krav som följde av ett nytt EU-direktiv. Lagkravet vilar på två fundamentala parametrar; mångfald och redovisning av icke-finansiell information (EY 2015). Diskussionen om att företag skulle börja ta ett socialt ansvar startade under senare delen av 1900-talet. Anledningen till det var att människan såg vår planet från rymden för första gången och insåg att vi inte är universums mittpunkt, utan att vår planet måste passa in i ett större sammanhang. Förenta Nationerna (FN) beskriver det som *“Jorden är en men världen är inte”* (FN 1987a, punkt 1, författarnas översättning).

I rapporten *“vår gemensamma framtid”*, även kallad Brundtlandrapporten som gavs ut 1987 definierade FN hållbar utveckling som *“Utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”* (FN 1987b, författarnas översättning). Sedan dess har utvecklandet av riktlinjer från organisationer ökat för att hjälpa företagen i hur man ska arbeta med hållbar utveckling i sin verksamhet. Eftersom att företag kan välja att redovisa enligt olika ramverk och eftersom att informationen har ökat i omfång, har behovet av att kunna jämföra och granska informationen i företagens rapporter växt fram. Det nya lagkravet som avser att medföra en större öppenhet kring företagens hållbarhetsområde och öka förtroendet gentemot intressenter omfattar 1600 företag i Sverige (Justitiedepartementet 2016 s. 38). Dessa kommer därför att behöva ändra sin hållbarhetsredovisning (Lennartsson 2016).

Energibranschen är en bransch där både statlig och privata bolag är verksamma. Företag i branschen har många intressenter (Regeringen 2015) vilket kan förklaras i och med att hållbar energi har en direkt koppling till mänsklig överlevnad (Palit 2013). Samtidigt som branschen kan påverka miljön negativt, är den avgörande för att lösa problem som klimatförändringar, fattigdom och hälsa på en global nivå (FN 2012; Palit 2013; Regeringen 2015). Idag menar samtliga VD:ar i de energibolag som är föremål för vår studie att branschen står inför förändringar, där konkurrensen är hård och där intressenter och satsningar på förnybar energi är det som läggs mycket fokus på. (Arise 2015 s.20; Eolus 2015 s.4; Vattenfall 2015 s.7; Luleå Energi s.4; Jämtkraft 2015 s.2; Göteborgs Energi 2015 s.6; Fortum 2015 s.7-8; E.ON s.5-6).

1.2 Problemdiskussion

Hur företag väljer att hållbarhetsredovisa påverkar diskussionen kring hållbarhetsredovisning idag och dess utveckling. Eftersom det finns ett krav på statliga bolag sedan 2008 att de måste de följa ramverket GRI, Global Reporting Initiative, (Näringsdepartementet 2007), kan det tyckas att redovisningen borde vara harmoniserad och jämförbar mellan företag men frågan är hur det ser ut i verkligheten? Vad väljer privata företag att redovisa som inte har något krav på sig? Privata och statliga företag har olika intressenter (Flening 2005) och ytterligare frågor är därmed huruvida intressenter påverkar vad företagen väljer att redovisa. Syftet med att statliga bolag skulle hållbarhetsredovisa var att de skulle vara goda förebilder samt för att de skulle förbättra sitt praktiska arbete inom området. Trots långt framskriden hållbarhetsredovisning, främst inom statliga bolag är det inte säkert på att alla företag har blivit bättre i sitt hållbarhetsarbete utan endast visar hur de arbetar med dessa frågor (Röhne 2010). Därav följer en diskussion kring vad det nya lagkravet kommer att innebära för förändringar i företagen eftersom de tidigare haft olika krav på sig kanske detta kan te sig olika varpå ägarstrukturen kan spela roll.

Med det nya lagkravet följer det en diskussion kring hur mycket hållbarhetsarbetet och redovisningen behöver förändras hos företagen. Samtidigt som lagkravet avser att öka jämförbarheten, menar EU-direktivet samt propositionen att lagkravet ger en flexibilitet för företagen att själva välja ramverk och hur man vill gå tillväga. Hanteringen av hållbarhetsarbetet för företagen skulle förenklas (Justitiedepartementet 2016, s.38). Vad detta medför är istället en osäkerhet kring hur och vad som ska inkluderas. De som idag redovisar enligt GRI tycker att det är svårt att veta huruvida detta är tillräckligt för att följa lagen. Flera företag anser att det hade varit enklare om de vetat om exakt vad lagkravet kommer kräva av dem (Bildstein-Hagberg & Norberg 2016). Användningen av olika ramverk och standarder har även medfört problem för intressenter, till exempel svårigheter med att jämföra informationen över tid och mellan företag (Fagerström & Hartwig 2016). GRI har sitt fokus i att öka jämförbarheten, medan integrerad rapportering har mer fokus på kontexten och vad som är väsentligt relaterat till det specifika företaget. Bristen på ett enhetligt sätt att redovisa, har medfört att det är lätt för företagen att endast visa vad de gör bra och undvika att redovisa om andra aspekter som kan vara väsentliga för intressenter (Fagerström & Hartwig 2016). Det råder en diskussion kring om det nya lagkravet som då avser att öka jämförbarheten och öka förtroendet hos intressenter verkligen kommer att innebära en ökad harmonisering. En mer harmoniserad hållbarhetsredovisning skulle troligtvis gynna både företag och intressenter.

Både statliga och privata företag står inför förändringar i och med det nya lagkravet. Hur detta kommer att påverka bolagen är hittills inte känt då lite forskning har gjorts för att identifiera skillnader i hållbarhetsredovisningen mellan statliga och privata företag (Van der Esch & Steurer 2014). Dessutom eftersom att det nya lagkravet vid studiens genomförande, ännu inte har tillämpats av företagen. Företagen som återfinns i denna studie är energibolag som liknar varandra. Tidigare studier har visat på att trots liknande bolag kan hållbarhetsredovisningen skilja sig åt vilket bland annat visar sig i den jämförelse Szczepankiewicz och Mućko (2016) gör av energibolag i Polen. Det kan alltså finnas skillnader i vad företagen uppfattar som väsentligt att redovisa.

Utifrån ovan bakgrund och diskussion landade vi i följande problemställningar som följs av syftet med vår studie.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien var att undersöka, beskriva och analysera hur hållbarhetsredovisningen ser ut i åtta energibolag i förhållande till det nya lagkravet samt vilka förändringar det nya lagkravet kommer att innebära för företagen och huruvida det kan skilja sig beroende på ägarstruktur och val av ramverk.

Följande frågeställningar är föremål för vår studie:

Huvudfråga:

- Hur ser de svenska företagens hållbarhetsredovisning ut idag, innan införandet av det nya lagkravet?

Underfrågor:

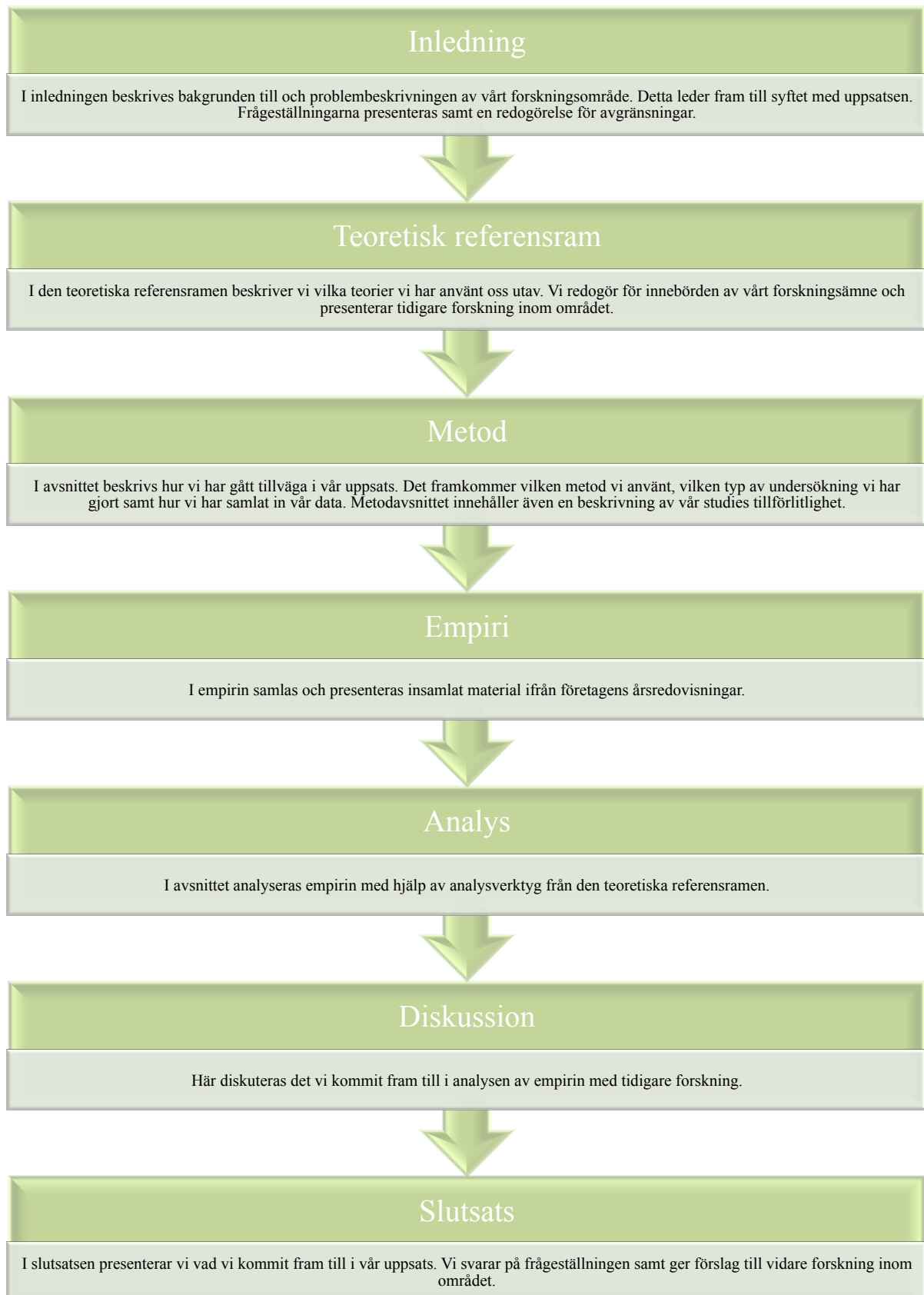
- Hur kan hållbarhetsredovisningen skilja sig mellan statliga och privata företag och vilka ramverk de använder sig utav?
- Vilka förändringar kommer den nya lagen att innebära för företagen?

1.4 Avgränsningar

Studien avgränsades till att omfatta åtta företag med anledning av uppsatsens omfång. Vi ansåg att det var ett tillräckligt representativt antal för att kunna göra en kartläggning av branschen. Vi valde att endast använda bolag som var verksamma inom Sverige. I vår studie använde vi oss utav företagens rapporter för 2015. Vi studerade om val av ägarstruktur och dess ramverk kan påverka grad av hållbarhetsredovisning och vilka förändringar de står inför. Att vara medveten om är att vi uteslöt andra interna och externa faktorer som kan påverka ett företags hållbarhetsrapportering. Enligt lagkravet om hållbarhetsredovisning ska företag redovisa det som är relevant för just dem. Eftersom det är svårt för oss att avgöra vad som är väsentligt att hållbarhetsredovisa för respektive företag har vi tittat på hur de uppfyller alla aspekter i lagkravet. Med anledning av uppsatsens omfång, kan resultatet inte generaliseras och appliceras på samtliga typer av företag. Vår studie bidrar till diskussionen kring vilka förändringar de nya lagkravet innebär för företag samt ger förslag till vidare forskning.

1.5 Disposition

Uppsatsens innehåll och disposition förklaras av nedanstående modell



2. Teoretisk referensram

I kapitel två beskrivs den teoretiska referensramen som har använts som utgångspunkt för studien. Hållbarhetsredovisning, det nya lagkravet, energibranschen och tidigare studier tas upp här. Innehållet ligger till grund för empiri, diskussion och slutsats.

2.1 Hållbarhetsredovisning

Hållbarhetsredovisning är *“en ram för att redovisa ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter av företagets verksamhet”* (Frostenson, Helin & Sandström 2015, s.8). Corporate social responsibility (CSR) är idag en naturlig del av ett företags verksamhet då det finns förväntningar hos intressenter angående redovisning hur företag arbetar med hållbarhet.

Hållbarhetsredovisning har enligt författarna kommit till på grund av otillräcklighet bland befintliga lagar och regleringar för hållbarhet globalt. Öppenhetskrav som följer i lagen kan medföra att företag bara redovisar det de är bra på enligt författarna. Därmed kan det krävas en standardisering för att gynna intressenter på riktigt menar Christofi, Sisaye och Christofi (2012).

Företagens separation av hållbarhetsinformation från övrig redovisning kritiserar av Flening (2005) som inte heller anser att det är information för investerare. Dock menar Christofi, Sisaye och Christofi (2012) att hållbarhetsredovisningen har ökat de senaste åren och kombinationen mellan finansiell och icke-finansiell information blir vanligare. Det betyder inte att informationen om företags hållbarhetsarbete har blivit bättre utan den kan fortfarande vara falsk, eller vinklad och endast visa det som är bra.

Hållbarhetsredovisning kan minska risker för företag genom att indikera på att något skulle kunna äventyra företagets möjlighet till fortlevnad skriver Fagerström och Hartwig (2016). Alltså kan hållbarhetsredovisningen användas i förebyggande syfte för att minska möjligheten att företag utsätts för risker eller agerar riskfyllt. Resonemanget stärks av Christofi, Sisaye och Christofi (2012) som också menar på att hållbarhetsredovisning kan synliggöra faktorer som minskar risker inom miljö, ekonomi och social hållbarhet.

2.2 Hållbarhetsredovisning i Sverige - Ägarstruktur och val av ramverk

Ägarstruktur är en intern faktor som påverkar företagets vilja att delta i hållbarhetsarbetet och därigenom kvalitén på redovisningen (Hahn & Kühnen 2013). Statliga företag i Sverige blev 2007 de första i världen bland statliga företag som skulle hållbarhetsredovisa enligt GRI:s riktlinjer. Regeringens beslut avsåg att driva utvecklingen om hållbarhetsredovisning framåt, även för privatägda företag (Borglund, Frostenson & Widell 2010). Lite forskning har utförts för att identifiera skillnader i hållbarhetsredovisning mellan statliga och privata företag. Man har därför inte kunnat dra några generella slutsatser om att ägandestruktur påverkar redovisningen. De studier som genomförts tyder dock på att statliga företag innehar högre grad av hållbarhetsrapportering (Van der Esch & Steurer 2014).

Eftersom statliga bolag ägs av skattebetalarna men förvaltas av Regeringskansliet finns ett stort ansvar i förvaltningen (Näringsdepartementet 2007). Värde ska skapas samtidigt som det är viktigt för staten att ta ett ansvar ur alla perspektiv. Verksamheten ska vara transparent och allas intressen ska beaktas. En ansvarsfull ägare ska enligt regeringen ”ta ansvar för frågor om hållbar utveckling, som till exempel frågor som rör etik, miljö, mänskliga rättigheter, jämställdhet och mångfald” (Ibid s. 1). Det är bolagens respektive styrelse som ska se till att hållbarhetsredovisningen följs. Redovisningen ska ske enligt GRI antingen som separat hållbarhetsredovisning eller som integrerad i årsredovisningen. I övrigt ska företagen följa de vanliga redovisningsregler som gäller för finansiell information. (Näringsdepartementet 2007)

Till skillnad från statliga bolag har det tidigare inte varit ett krav i de ramverk som privata företag följer att de ska redovisa sitt hållbarhetsarbete. Privata företag följer IFRS eller Årsredovisningslagen (ÅRL), samt kompletterande regler och K2 eller K3 (Marton, Lundqvist & Pettersson 2016). Ingen utav regelverken kräver redovisning av hållbarhetsfrågor dock har redovisningen inom främst större privatägda företag ökat de senaste åren enligt Frostenson, Helin & Sandström (2015). Alla följer inte GRI även om det är det vanligaste.

Det blir viktigare för aktieägare att få reda på hur företag påverkas av omvärlden som miljöhot skriver Flening (2005), hållbarhetschef på Ernst & Young, i en rapport för Naturvårdsverket. Ekonomi och miljö borde sammanlänkas i en integrerad rapport för att alla intressenter ska ta del av den. Densamma anser att redovisningen borde vara reglerad. Börsen kommer inte att intressera sig för hållbarhetsfrågor förrän informationen anpassas till efterfrågan. Ägare måste se fördelarna med att förstå sitt hållbarhetsarbete och göra det på rätt sätt skriver författaren. Frostenson, Helin och Sandström (2015) för ett liknande resonemang kring att hållbarhetsredovisning inte är intressant för aktieägare eftersom det inte påverkar deras beslut om investering.

2.2.1 Hållbarhetsredovisning inom energibranschen

Energi är förutsättningen för all typ av verksamhet idag och bidrar till att lösa problem som fattigdom, klimatförändringar och hälsa globalt (Regeringen 2015). Energibolag har en direkt koppling till hållbar utveckling och mänsklig överlevnad (Palit 2013). Energi finns i många olika former och Vinnova (2016), Sveriges innovationsmyndighet delar in energibranschen i sju segment: kärnkraft, förnybara energikällor, fossila energikällor, el, värme, fossila drivmedel samt energieffektiviseringar.

Energibolag har många intressenter och deras mål är att tillfredsställa samtliga dessa (Regeringen 2015). Att fokusera på verksamhetens helhet är därmed väsentlig menar Kowal och Kustra (2016). Energibranschen är en utav de branscher där det är vanligast att hållbarhetsredovisa. Branscher som påverkar miljön i stor utsträckning är också de som är mest granskade av olika externa parter enligt Frostenson, Helin och Sandström (2015).

2.3 Det nya lagkravet på hållbarhetsredovisning

År 2014 antogs direktivet 2014/95/EU i EU vilket innefattade ändringar i hur företag skulle redovisa icke-finansiell information och information om mångfald. EU-direktivet låg till grund för det lagkrav som infördes i svensk redovisning den första juli 2016

(Justitiedepartementet 2016). Lagkravet tillämpas för första gången för räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2016. Eftersom att de ändringar som avses är en del av ramlagstiftning innebär det att innehållet ska upprättas med god redovisningssed. Att använda sig av god redovisningssed innebär att företagen ska följa redovisningsnormer som är allmänt accepterade, även om de inte är reglerade i lag (Ibid s. 38).

Det som ledde fram till det nya lagkravet var behovet av att öka öppenheten kring hållbarhetsfrågor med avsikt att samtliga företag inom EU ska nå upp till samma nivå samt behovet av att förbättra företagens rapportering (punkt 1 och 2). Man ville också att jämförbarheten skulle öka för att tillgodose intressenternas behov av transparens och förtroende (Justitiedepartementet 2016). Det nya lagkravet på hållbarhetsrapportering tillämpas av större företag (10 § ÅRL). I Sverige innebär detta att 1600 företag påverkades (FAR 2016). Definitionen på större företag innebär att mer än ett av nedanstående kriterier ska vara uppfyllda för de två senaste räkenskapsåren:

- Medelantalet anställda ska ha uppgått till mer än 250,
- Företagets balansomsättning ska ha uppgått till mer än 175 miljoner kronor,
- Företagets nettoomsättning ska ha uppgått till mer än 350 miljoner kronor.

De som ska hållbarhetsredovisa enligt nya lagkravet är moderbolag. I det sjätte kapitlet 1§ 4st. i Årsredovisningslagen (ÅRL) anges att förvaltningsberättelsen ska innehålla *“hållbarhetsupplysningar som behövs för förståelsen av företagets utveckling, ställning eller resultat och som är relevanta för den aktuella verksamheten...”*. Upplysningar som avses är frågor om miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption (12§ ÅRL).

Dessa upplysningar ska beskrivas i:

1. Företagets affärsmodell
2. Den policy som företaget tillämpar i frågorna
3. Resultatet av policyn
4. Risker
5. Hur företaget hanterar riskerna
6. Resultatindikatorer

Om någon av dessa inte tillämpas av företagen, måste skälen för det anges. Dessutom ska företaget tillkännage de riktlinjer som man följt i upprättandet av rapporten. Företagen får välja vilket ramverk de vill följa då det varken förekommer bindande regelverk eller rekommendationer. Exempel på ramverk är GRI, <IR>, Global Compact och FN:s principer. Ett företag får välja om man vill integrera hållbarhetsredovisningen som en del av förvaltningsberättelsen enligt det sjätte kapitlet 1§ 4st. i ÅRL eller som en skild handling enligt 11§.

Det nya lagkravet kräver dessutom att vissa noterade företaget ska lämna upplysningar om sin mångfaldspolicy (6 kap. 6§ p.9 ÅRL). Där ska det framgå bolagets mål med policyn, hur den har tillämpats under verksamhetsåret samt vad policyn medförde för resultat. Om man inte redogör för denna, är man tvungen att ange skälen för det. Själva syftet med tillägget är att öka redogörelsen över hur man arbetar med dessa frågor vilket kan medföra att mångfalden i styrelserna ökar.

2.4 Internationella riktlinjer och ramverk

Nedan redogörs för Global reporting Initiative (GRI), Integrerad och separat rapportering samt Global compact.

2.4.1 Global Reporting Initiative

Global Reporting Initiative (GRI) är en internationellt oberoende organisation som bildades 1997 (GRI 2016). GRI är det ramverk för hållbarhetsredovisning som är mest känt och använt internationellt. GRI:s ramverk inkluderar standarder för att göra hållbarhetsredovisningen mer likartad. Ramverket innehåller även en väsentlighetsanalys som hjälper företagen att avgränsa sig till att enbart redovisa det som är väsentligt. Syftet med GRIs ramverk är att *“mäta, presentera och ta ansvar gentemot intressenter både inom och utanför organisationen för vad företaget har uppnått i sitt arbete mot en hållbar utveckling”* (GRI 2006, s.3).

Hur svenska företag använder sig av GRI:s riktlinjer beskrivs i en studie av Hedberg och von Malmberg (2002). De uttrycker inga skillnader i redovisningen mellan statliga och privata bolag som följer GRI:s riktlinjer till skillnad från Van der Esch och Steurer (2014) och Hahn och Kühnen (2013). Ofta använde företagen hållbarhetsredovisning för att visa intressenter att de arbetar med hållbarhetsfrågor skrev Hedberg och von Malmberg (2002). GRI medförde att rapporteringen blev mer strukturerad. Därför kan redovisningen anses vara mer intern än extern då den hjälper företag i redovisning och hållbarhetsarbete. Det var främst ledningen som fick hjälp av hållbarhetsinformationen eftersom inget lagkrav på hållbarhetsredovisning fanns 2002. I undersökningen visade de att företag som hållbarhetsredovisade enligt GRI främst gjorde det för att strukturera sin rapport och för att visa intressenter hur de arbetade enligt författarna. GRI har även fått kritik för att inte innehålla de element som behövs i en hållbarhetsredovisning. Isaksson och Steimle (2009) undersökte företag verksamma inom cementproduktion och fann, trots högst ranking, inte deras redovisning enligt GRI innehålla samtliga delar som en hållbarhetsrapport ska innehålla.

2.4.2 Integrerad rapportering och separat rapportering

Integrerad rapportering innebär att man kombinerar finansiell och icke-finansiell information i en gemensam rapport, istället för två separata. Bakgrunden till utvecklandet av integrerad rapportering var att hållbarhetsredovisningen blev mer komplex och resulterade i långa rapporter. Överflödet av information gjorde det svårt för användarna att förstå sambanden mellan de ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekterna (Simnett & Huggins 2015). Lars-Olle Larsson, pionjär inom hållbarhetsredovisning menar att integrerad rapportering inte avser att ersätta andra standarder, utan snarare att samla dem i en rapport (Lennartsson 2015). Innehållet i en integrerad rapport syftar till att ge läsaren så bra information som möjligt skriver Jonäll och Rimmel (2016). Företaget ska presentera sitt arbete sammanhängande inom dessa rubriker och skapa en helhetsbild av samtliga av företagets aspekter (Simnett & Huggins 2015).

Dock är ramverket ett instabilt koncept skriver Rowbottom och Locke (2016, s.84) och hänvisar till GRI:s uttalande *”Vid skrivande stund finns ingen globalt accepterade normer eller praxis när det gäller vad en integrerad rapport bör omfatta och hur det ska konstrueras för att möta behoven hos sina användare. Det finns inte heller klarhet om vilka som är*

användarna eller hur sådana rapporter bör i slutändan bedömas för kvalitet och innehåll” (GRI 2013 s.7, författarnas översättning).

2.4.3 Global Compact

Global Compact bildades av FN och är ett frivilligt initiativ att följa för att uppnå FN:s mål inom hållbarhet. Det består av tio principer om mänskliga rättigheter, arbetskraft, miljö och antikorrupktion. Till grund för principerna ligger deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna, RiodeklARATIONEN om miljö och utveckling, FN:s konvention om antikorrupktion samt ILO:s grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Företag kan utgå ifrån de tio principerna och implementerar dem i hela sin verksamhet. Det bidrar till ett hållbart företagande och ansvarstagande för människor och jorden. (FN Global Compact 2016a) Enligt FN Global compact (2016b) måste företagen vara ansvarsfulla samt främja aktiviteter som stöttar samhället. Hållbarhetsarbetet ska rapporteras och det ska genomsyra hela verksamheten. I Sverige följer 231 företag Global compact (FN Global Compact 2016c).

2.5 Intressentteorin

Företag har idag inte endast ansvar gentemot aktieägare utan också för andra i deras närhet såsom anställda, kunder, leverantörer samt samhället i stort gällande hållbarhetsarbete. Företaget får ta ett bredare ansvar vad gäller miljöfrågor än vad som görs om de endast ser till aktieägarnas intressen (Law 2015). Det finns tre olika perspektiv på intressentmodellen som beskriver hur företag ska ta hänsyn till sin omgivning enligt Egels (2003). Det första perspektivet utgör en normativ vy och innebär att företag har ett moraliskt ansvar att ta hänsyn till alla intressenter och att handla på ett bra sätt mot dem. Andra perspektiv beskriver hur ett företag är beroende av intressenter för att skapa en bra och välmående verksamhet. Socialt arbete och miljöarbete som ett företag gör kan stärka varumärket samt innebära att uppfattningen om dem stärks. Det tredje perspektivet beskriver författaren som att företag måste lyssna på intressenter i sina utvecklingsprocesser gällande hållbara produkter för att få ökad lönsamhet.

Intressentteorin innebär mer än att bara att maximera vinsten till aktieägarna. Att uppmärksamma intressen som kan stödja eller hindra uppnåendet av organisationens mål är enligt forskarna som utvecklat teorin det centrala (Phillips, Freeman & Wicks 2003 s.481). Intressentteorin kan med fördel användas när man tittar på hållbarhetsstyrning; den uppmuntrar att utforska vägar som leder mot hållbar utveckling (Hörisch, Freeman & Schaltegger 2014).

2.6 Tidigare studier

Hur kravet på hållbarhetsredovisning har förändrat de statliga bolagens verksamhet sedan det infördes 2008 har undersökts av Borglund, Frostenson och Windell (2010). Statliga bolag har sedan 2008 redovisat enligt GRI i deras hållbarhetsrapportering. Ekonomisk information skulle blandas med miljöinformation och hur företaget tar socialt ansvar. Detta eftersom de skulle föregå med gott exempel för privata bolag enligt författarna. Genom enkätundersökningar med 49 statliga bolag samt ett urval av intervjuer har Borglund, Frostenson och Windell (2010) genomfört studien och kommit fram till tre slutsatser. Det är

inte hållbarhetsarbetet som har förändrats i praktiken utan redovisningen som har förbättrats och blivit tydligare. De företag som inte innan 2008 redovisade hållbarhetsinformation hade störst förändringar i sin redovisning. Den andra slutsatsen visade att det praktiska hållbarhetsarbetet inte hade förändrats hos företagen, dock har medvetenheten ökat hos företagen vilket innebär att de lättare kan förbättra sitt arbete. Till exempel är det många företag som har upprättat nya policys inom området. Företagen har blivit mer insatta i områden kring hållbarhet som de inte tidigare visste om. Den tredje slutsatsen visade att företagen försöker förstå hur GRI ska användas utifrån den egna verksamheten och arbetar aktivt med förbättringar i redovisningen. Kravet på statliga företags hållbarhetsredovisning är enligt Borglund, Frostenson och Windell (2010) en efterfrågan från ägare, staten, som anser att styrelsen måste beakta dessa frågor.

Det är svårt att veta om EU-direktivet kommer att medföra ett förbättrat hållbarhetsarbete hos företagen eftersom det inte finns tillräckligt många studier på detta skriver Thompson Holmgren (2013). Hon tror att politiker och ledare i Europa måste ta sitt ansvar för att det sociala- och miljömässiga arbetet ska förändras. Det kommer däremot medföra en harmonisering mellan olika företag och länder i EU som hållbarhetsredovisar i och med att rapporterna kommer bli mer lika. Det finns företag som av sig själva arbetar både med hållbarhetsredovisning och tar sitt ansvar i frågorna i praktiken. Författaren anser det ej är tillräckligt varpå regering och andra myndigheter måste ta ett övergripande ansvar och erbjuda hållbara lösningar, vilket här blir i form av krav på hållbarhetsrapportering i alla större bolag.

I sin artikel *CSR Reporting Practices of Polish Energy and Mining Companies* gör Szczepankiewicz och Mućko (2016) en studie över energi- och gruvbolag i Polen och hur de hållbarhetsredovisar. Det är stora skillnader i redovisningen trots att bolagen i studien var lika varandra. De flesta har hittills gjort en separat redovisning där längden varierar mellan bolagen. Inget av företagen har haft någon som har granskat rapporterna utöver den finansiella informationen. Författarna för en diskussion kring att alla företagen följer GRI guidelines 4 men att innehållet i rapporteringen ändå skiljer sig åt. De företag som beskrev sin miljöpåverkan gjorde det mycket kortfattat. Information i hållbarhetsrapportering borde vara transparent och möjlig att förstå för intressenter skriver Szczepankiewicz och Mućko (2016). Informationen som företaget ger intressenterna påverkar även kvaliteten på rapporteringen. Om företag hade givit liknande information hade det varit lättare för intressenter att jämföra olika bolag. Skillnader mellan redovisning av finansiell och icke-finansiell information medför att kopplingar och jämförelser däremellan blir svårt att göra för intressenter.

En studie på huruvida det är möjligt att skapa en hållbar värld genom att införa nya redovisningsregler i samhället har gjorts av Atkins, Atkins, Thomson och Maroun (2015). Hur kommer företaget att förändra sitt arbete, kommer de att i praktiken arbeta mer hållbart eller är det endast rapporteringen som ändras. Det är inte troligt att dagens integrerade rapportering kommer att förändra företagens sätt att utföra saker. Dock skulle redovisningen kunna vara början på en förändring hos företagen. Klimathotet ses som en viktig orsak till att företagen måste börja ta ansvar vilket det nya redovisningskravet syftar till att göra. I dagens integrerade rapportering finns finansiell och icke-finansiell med som två olika saker. Det är viktigt att hållbarhetsrapporteringen inte blir till ytterligare information som endast läggs till i redovisningsrapporter utan att det faktiskt skapas förändringar. Atkins, Atkins, Thomson och Maroun (2015) menar på att man måste visa för styrelser i olika företag hur klimatpåverkan faktiskt kommer att påverka företagen kostnadsmissigt. På längre sikt måste därmed

hållbarhetsredovisningen förändras för att kunna bidra till ett bättre och mer hållbart samhället.

2.7 Teorisammanfattning

Att hållbarhetsredovisa innebär att redovisa ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter av företagets verksamhet. Statliga företag har hållbarhetsredovisat sedan 2007 medan privata bolag har redovisat på frivillig grund. Det nya lagkravet som innebär att större företag måste hållbarhetsredovisa, tillämpas för första gången för räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2016. Inom lagkravet får företagen fritt välja vilka ramverk och riktlinjer man vill följa, och i vår studie var det GRI, Integrerad rapportering och Global compact de som var aktuella. Att uppmärksamma intressen som kan stödja eller hindra uppnåendet av organisationens mål är det centrala i intressentteorin. Utvecklandet av hållbarhetsredovisning har utvecklats frivilligt och med krav från intressenternas håll. Energibranschen är dessutom en bransch som har många intressenter. Tidigare studier har visat att de statliga bolagens redovisning inte blivit bättre i praktiken, utan endast att de hade blivit bättre på att redovisa (Borglund, Frostenson & Windell 2010). Thompson Holmgren (2013) frågar sig även om EU-direktivet kommer att medföra ett förbättrat hållbarhetsarbete hos företagen. I sin studie över energi- och gruvbolag i Polen finner Szczepankiewicz och Mućko (2016) att hållbarhetsredovisningen skiljer sig åt trots att bolagen är lika varandra. De menar att redovisningen borde vara transparent och möjlig att förstå för intressenter. Möjligheten att skapa en hållbar värld genom redovisningsregler undersöktes av Atkins, Atkins, Thomson och Maroun (2015). De tror inte att dagens integrerade rapportering kommer skapa förändring, på längre sikt behöver hållbarhetsredovisningen förändras.

3. Metod

I kapitel tre beskrivs den metod och det tillvägagångssätt som använts i studien samt förs ett resonemang kring tillförlitligheten. Här motiveras även val av ämne och bransch.

3.1 Val av ämne

Hållbarhetsredovisningen har de senaste decennierna ökat i omfattning likväl som i betydelse. Det nya lagkravet som trädde i kraft den 1 december 2016 kommer att innebära förändringar för 1600 företag skriver (Lennartsson 2016). Hur stora förändringar och vilka förändringar detta kommer att innebära för företag var ett forskningsområde som var litet utforskat men av intresse för företag, forskare och intressenter. Lagkravet på hållbarhetsredovisning inträdde under tiden när denna uppsats författades. Därav påverkades våra tolkningar och vår analys samtidigt som ämnet var mycket aktuellt och under utveckling. Tolkningarna gjordes utefter hur lagen var skriven och beskriven utefter propositionen.

3.2 Studiens design

Studiens design byggdes upp utefter den metod vi valde att använda för att få svar på våra frågeställningar. Studiens design blev en multipel fallstudie med tvärsnittsansats.

3.2.1 Multipel fallstudie

I vår design har vi använt oss av åtta företag från samma bransch som studerades i nuet och jämfördes med det krav på hållbarhetsredovisning som blev gällande efter den 31/12 2016. Det innebar att vi använde oss av en fallstudie-design vilket kan motiveras av Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängneruds (2012) beskrivning av att fallstudier. Det krävs minst två enheter att jämföra enligt författarna vilka ska jämföras inom en kontext varpå designen blev möjlig att använda vid vår studie. Vi jämförde hur hållbarhetsredovisningen såg ut för inkomståret 2015 innan lagkravet blev gällande samt hur företagen skulle behöva ändra sin redovisning av hållbarhetsaspekter. Vi gjorde även en jämförelse bolagen emellan för att se om det fanns några skillnader beroende förutbestämda faktorer som ägarstruktur eller ramverk. Vi var vidare öppna för att finna ytterligare mönster som kunde skilja företagen åt. Eftersom flera företag studerades blev fallstudien multipel enligt Bryman och Bell (2011). Genom att vi tittade på flera företag blev undersökningen mer generellt applicerbar för branschen.

3.2.2 Tvärsnittsansats

Den multipla fallstudien kan ha en tvärsnittsansats enligt Bryman och Bell (2011) och i vårt fall gjorde vi kvalitativa innehållsanalyser med kvantitativa inslag. Tvärsnittsansatsen innebär att man studerar ett specifikt fenomen vid en specifik tidpunkt. Vi undersökte hur de valda företagen bedriver hållbarhetsredovisning idag och ställde det i förhållande till hur hållbarhetsredovisningen måste se ut efter den 31 december 2016 i och med det nya

lagkravet. Vi valde att ha en tvärsnittsdesign för att den var applicerbar när vi studerade många företag vid ett tillfälle samt använde oss av både kvalitativ och kvantitativ data.

3.2.3 Val av bransch och företag

Energi är en förutsättning för all verksamhet idag och branschen har en stor påverkan på både ekonomi och miljö. Branschen är konkurrensutsatt och är i ständig utveckling, där intressenternas roll är betydande. Vi valde att titta på åtta olika företag som alla var verksamma inom energibranschen. Företagen påverkas av det nya lagkravet i och med att de betraktas som större företag samt är verksamma inom Sverige vilket också var avgörande i valet av bransch. I vår forskningsfråga ville vi se om hållbarhetsredovisningen skiljde sig åt beroende på ägarstruktur därav valde vi olika företag beroende på om de var privata eller statligt ägda.

Följande åtta företag låg till grund för vår studie:

Statliga företag	Privata företag
Vattenfall AB	Arise
Göteborgs Energi AB	Eolus
Luleå Energi	E.ON
Jämtkraft	Fortum (50 % privat, 50 % statligt)

Tabell 1.1 Företag i studien fördelat på ägarstruktur

3.3 Undersökningsmetod

I vår studie använde vi en kvalitativ metod med kvantitativa inslag. En tolkande analys ligger till grund för undersökningen i den kvalitativa metoden. Där har vi studerat och tolkat innehåll i hållbarhetsredovisningar. Vårt problemområde var ett nytt och relativt outforskat område, och därför blev den kvalitativa metoden naturligt applicerbar (Bryman & Bell 2011). Med kvalitativ undersökning menas att man skapar sig en förståelse för det undersökta området genom att observera det enligt Saunders, Lewis och Thornhill (2003) vilket vi gjorde för att få svar på hur företagen hållbarhetsredovisning ser ut idag och kommer att behöva förändras.

I den kvantitativa forskningen utgör olika kategorier verktyg att jämföra den insamlade datan med skriver Bryman och Bell (2011). Vi har utgått ifrån frågeställningar som var baserade på den nya hållbarhetsredovisningslagen samt samlat in och kvantifierat data ur hållbarhetsredovisningar för att finna en djupare förståelse i det som undersöks. De kategorier som vi använde oss var grundläggande ifrån lagen. I den kvantitativa forskningen ska begreppen kunna mätas systematiskt enligt författaren och därför gjorde vi ett kodningsschema som bestod av kategorier som kunde kvantifieras. Delar från det nya lagkravet låg till grund för ett kodningsschema. Genom att göra ett kodningsschema kunde vi jämföra de åtta undersökta företagen. Dels med varandra men även för att se skillnader i nuvarande hållbarhetsredovisning och den förändring som krävdes i och med lagkravet. Detta

hjälpste oss att besvara våra frågeställningar hur företagen skulle komma att behöva ändra på sin hållbarhetsredovisning samt fick vi svar på om ägarstruktur och ramverk påverkade hur de hållbarhetsredovisade.

Det finns fördelar med att kombinera kvalitativ och kvantitativ forskning. Dels hade vi en tolkande metod i och med analysen av innehållet i årsredovisningar och dels hade vi en kvantitativ metod där vi kvantifierar datan som vi samlat in i tabeller. Genom den kombinerade metoden ville vi använda fördelar som finns med både den kvalitativa och kvantitativa metoden. Dels kunde vi genom den kvantitativa metoden få överblicka över flera företag och deras hållbarhetsredovisning. Dels kunde vi i den kvalitativa metoden gå djupare i detaljer vilket behövdes för att kunna svara på vår forskningsfråga hur företag hållbarhetsredovisar idag. Vi ville även öka trovärdigheten i studien eftersom en blandad kvalitativ och kvantitativ ansats gav oss möjligheten att använda mer information från årsredovisningarna än vad enbart en metod hade gett. Den kvalitativa metoden stärktes av den kvantitativa ansatsen precis som Bryman och Bell (2011) beskriver. I vår studie stärktes även validiteten i och med kombinationen av metoder då de kunde bestyrka varandra som författarna skriver.

Det finns även nackdelar med att kombinera en kvalitativ och kvantitativ metod, dels att de bygger på *olika teser* och dels att de företräder *olika paradigmer* skriver Bryman och Bell (2011, s. 555). En kvalitativ metod ger bygger på andra argument för hur det är möjligt att undersöka saker än vad den kvantitativa metoden bygger på. Vi anser dock inte detta var till en nackdel för vår studie eftersom vi fick fram mer information genom kombinationen av metoderna. Bryman och Bell (2011) anser inte heller att det är omöjligt att kombinera metoderna eftersom det inte är helt tydligt att paradigmen för kvalitativ och kvantitativ forskning skiljer sig.

3.4 Kvalitativ innehållsanalys med kvantitativa inslag

För att samla in och analysera data gjorde vi en kvalitativ innehållsanalys, som även kan benämnas textanalys, med kvantitativa inslag. Det är en kartläggning av muntliga eller skrivna källor för att kunna dra slutsatser enligt Bryman och Bell (2011). Innehållsanalysen gjordes utefter ett antal utgångspunkter och data samlades in från företagens års- och hållbarhetsredovisningar för att sedan jämföras med det nya lagkravet avseende hållbarhetsrapport.

Vi valde att göra en kvalitativ innehållsanalys där vi läste årsredovisningarna från åtta olika företag. Det berodde dels på att vi ville använda textens helhet precis som Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wägnerud (2012) skriver och då är den kvalitativa textanalysen att föredra. Dels berodde det också på att vissa delar av årsredovisningarna var av större betydelse för vår analys. Vi skrev frågor utifrån det nya lagkravet som vi sedan besvarade utifrån årsredovisningarna.

Vi gjorde en systematisering av texten där vi logiskt ordnade innehållet under olika kategorier från lagkravet vilket gav ett kvantitativt inslag i innehållsanalysen. Till detta gjorde vi ett kodningsschema som utförligt beskrivs i avsnittet *Mätinstrument*. Enligt författarna innebär det att göra en överblick av det insamlade materialet vilket var lämpligt i vår studie. En annan fördel med en innehållsanalys är att den är enkel och öppen enligt

Bryman och Bell (2011). Det är enkelt att utforma ett kodningsschema men svårare att se till att den studerade informationen tolkas och kategoriseras på ett systematiskt sätt. En nackdel beskrivs som de dokument som används för analys där det är viktigt att se till källan. I vår studie är detta inget problem eftersom den information som presenteras i årsredovisningarna är den som ska kategoriseras. Vi har inte heller några varför-frågor som ska besvaras. Vi har säkerställt att kodningen gjordes på ett enhetligt och systematiskt sätt eftersom båda författarna kodade.

3.4.1 Datainsamling

För att få material att besvara våra frågeställningar om hur företagen hållbarhetsredovisar idag tittade vi i årsredovisningar och hållbarhetsrapporter från de åtta företag vi valde att undersöka. Sju företag hade hållbarhetsredovisat i årsredovisningen och ett företag hade en separat hållbarhetsrapport. Vi använde lagtext för att se vad det nya lagkravet skulle innebära. När vi tittade i företagens årsredovisningar och hållbarhetsredovisning sökte vi efter orden "affärsmodell", "policy", "risker" och "riskhantering". Därefter gick vi igenom hela rapporten för att utläsa mer kring företaget, vilka ramverk de använde och om de använde andra liknande ord med samma innebörd. Vi tittade även på hur man redovisade informationen; om det var en genomgående del i rapporten eller om informationen nämndes under specifika avsnitt.

För att få en bild över nuvarande forskningsläge, energibranschen och hållbarhetsredovisning tittade vi i avhandlingar, vetenskapliga artiklar, debattartiklar samt några digitala källor som till exempel text från revisionsbyråer. Sökord som vi använt när vi sökt i databaser är ord som "sustainability reporting", "GRI", "integrated reporting", "sustainability energy" "ownership sustainability reporting" "stakeholder" och "accounting".

När dokument används som datakälla är det enligt Bryman och Bell (2011) viktigt att beakta vem som har skrivit dokumenten och huruvida de kan innehålla fel. Årsredovisningar kan anses vara officiella dokument från privata källor varpå innehållet är vinklat av företaget. Detta var dock inget problem i vår studie eftersom det var innehållet i årsredovisningen som skulle beaktas huruvida det följde lagen kring hållbarhetsredovisning eller inte.

3.4.2 Mätinstrument

I vår studie utgick vi ifrån följande frågeställningar när vi tittade på årsredovisningarna vilka bygger på lagkravet. Vi tittade på hur företagen uppfyllde alla aspekter och gjorde inga värderingar i huruvida någon faktor var mer eller mindre väsentlig.

1. Vilka ramverk/riktlinjer använder sig företagen utav?

GRI, Integrerad rapportering, Global compact

Företaget presenterar upplysningar inom följande områden:

2. Affärsmodell

Miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter, motverkande av korruption

<p>3. Den policy som företaget tillämpar i frågorna <i>Miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter, motverkande av korruption</i></p>
<p>4. Resultatet av policyn <i>Miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter, motverkande av korruption</i></p>
<p>5. Risker <i>Miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter, motverkande av korruption</i></p>
<p>6. Hur företaget hanterar riskerna <i>Miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter, motverkande av korruption</i></p>
<p>7. Resultatindikatorer <i>Miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter, motverkande av korruption</i></p>
<p>8. Mångfaldspolicy <i>Mål med policyn, Tillämpningen under verksamhetsåret, Resultat av policyn</i></p>

Tabell 1.2 Mätinstrument

3.4.3 Bearbetning av data

Vi förde in den data vi samlade i vår kodningsmall, som skapades i Excel. Detta var för att enkelt kunna utläsa resultatet samt kunna jämföra mellan företag.

På följande sätt kvantifierade vi datan:

Svaren på våra uppställda frågeställningar kvantifierades till siffror. Svartalternativen angavs under frågorna i mätinstrumentet ovan. Om ett företag i sin redovisning inkluderade en av fem parametrar på en fråga angavs en av fem, (1/5).

Företag	Företag x
Ägarstruktur	
Ramverk	
Affärsmodell	
Antal typer av policy	
Resultat av policy	
Risker	
Riskhantering	

Resultatindikatorer	
Mångfaldspolicy	

Tabell 1.3 Kodningsmall för hållbarhetsinformationen i företagens års- och hållbarhetsredovisningar.

Eftersom att lagkravet endast anger vad som ska inkluderas, men inte den exakta definitionen eller innebörden av valda ord, valde vi att räkna med en parameter när ordet “affärsmodell” eller “policy” förekom. Det var lättare för oss att garantera att det var en policy, vilket annars kunde vara svårt att utläsa och leda till olika tolkningar. När en text beskrevs som att det var policy men benämndes “plan” eller liknande togs den med. Detta för att ge en mer rättvisande bild.

Vad gäller att identifiera resultatindikatorer, utgick vi från följande definition då orden inte är något som företagen använt i sin rapportering:

Resultatindikatorer - Mätningar som avsåg att utvärdera om en organisation når sina mål. Vid vår undersökning, togs numeriska mätningar med som finns i samband med ett uppställt mål, där en utvärdering skett.

Svårigheter uppstod då texter i företagens hållbarhetsinformation har kunnat tolkas olika. I vissa fall var det svårt att avgöra vilka upplysningar en text behandlade eller om det förekom resultat av policy eller huruvida företagen hanterade sina risker. Vi la därför mycket tid för att tillämpa en så konsekvent kodning som möjligt.

3.4.4 Analys av data

Den data som samlades in utgjorde underlag för att först jämföra de olika företagen. Vi tittade på om det fanns något mönster mellan ägarstruktur och val av ramverk för hållbarhetsredovisning. Datan jämfördes också med det nya lagkravet för att se vilka förändringar företagen stod inför. Hållbarhetsinformationen i företagens rapporter analyserades med hjälp av intressentteorin. Vidare jämförde vi vårt resultatet med tidigare forskning. Utifrån detta svarade vi på våra frågeställningar och drog slutsatser av studien.

3.5 Undersökningens tillförlitlighet

En kvalitativ studies tillförlitlighet kan bero på fyra olika kriterier som specificeras av Bryman och Bell (2011). Det är trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt en möjlighet att styrka och bekräfta. Eftersom att vi fokuserade på ett fåtal företag, kan ingen generalisering av den kvalitativa slutsatsen göras. Detta innebär att det inte finns en direkt överförbarhet. Dock kan vår studie med vald metod och tolkningsprinciper leda fram till vidare forskning. Pålitligheten i vår studie kan motiveras av vår redogörelse för tillvägagångssätt och angivelser av valda referenser.

Vid användning av primär forskning samlas precis det material som behövs i studien vilket medför att det insamlade materialet är mer skraddarsytt för forskningsprojektet. Vår studie kunde ha blivit mer tillförlitlig om vi använt oss av primärdata och kanske intervjuat personer på de tre specifika områdena. Dock är det inte säkert att vi hade fått annan information då vi

utgick från årsredovisningar och det var den informationen som var relevant för studien.

3.5.1 Reliabilitet och validitet i den kvantitativa delen av studien

Genom mätningens validitet vill man enligt Bryman och Bell (2011) få fram olika mått på olika begrepp samt se huruvida begreppen innebär det som de avser. Validiteten i den kvantitativa delen av vår undersökning berodde på om kodningsschemat innehöll frågor som genererade svar vilka beskrev hur det såg ut i verkligheten. Frågorna hjälpte oss att besvara våra frågeställningar och eftersom de skulle baseras på hållbarhetsinformation i och utanför årsredovisningar kan validiteten anses vara hög ur den aspekten. Frågorna i kodningsschemat var baserade på lagkravet vilket också ökade validiteten. Det som frågorna inte besvarade är hur företaget verkligen arbetar med hållbarhetsfrågor då vi använt egenproducerade information. Det hade egentligen ingen större betydelse för studien men det är viktigt att veta att vi bara presenterar hur de hållbarhetsredovisar. Den interna validiteten var svår att avgöra i vår studie. Utifrån de slutsatser vi har dragit kan det vara svårt att helt säkerställa den interna validiteten då faktorer som ligger utanför undersökningsområdet kan ha påverkat skillnader i hållbarhetsredovisningen hos företagen.

Reliabiliteten beror på om vår studie hade gjorts igen och fått samma svar eller inte. Om en annan person hade gjort studien på exakt samma grunder och metod som vi gjorde hade svaren blivit samma då informationen i års- och hållbarhetsredovisningarna är konstant. Det som skulle kunna påverka reliabiliteten negativt är om personen inte tolkar frågorna på samma sätt som vi gjorde. Eftersom att vi har angett våra kodningsprinciper under avsnittet *3.4.3 bearbetning av data*, kan man på så vis se hur vi har kommit fram till vårt resultat.

3.6 Metodsammanfattning

I uppsatsen använde vi en kvalitativ metod med kvantitativa inslag som bestod av en innehållsanalys samt tvärsnittsmetoden. Vi har utifrån ett mätinstrument bestående av uppställda frågor kodat datan i excel, detta för att enklare kunna utläsa ett mönster i vår studie. Vid granskning av vår studies tillförlitlighet, utgick vi ifrån kriterierna trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt en möjlighet att styrka och bekräfta. Tillförlitligheten av den kvantitativa delen, granskades genom reliabilitet och validitet. Reliabilitet, gällande den interna var hög likaså den interna validiteten. Däremot var extern reliabilitet och validitet lägre då detta är en form av fallstudie.

4. Empiri

I kapitel fyra presenteras information om respektive företag som främst är hämtat ur års- och hållbarhetsredovisningar. Här presenteras även information om respektive företags hållbarhetsredovisning utifrån ovan nämnda frågeställningar.

4.1 Statliga företag

Utifrån företagens hållbarhetsredovisning har vi sammanställt innehållet i följande tabell. Det presenteras som X/Y där Y är maximalt antal möjliga aspekter att uppnå. X är vad företaget har redovisat. Nedan följer resultatet från statliga företag. All information är hämtad från respektive företags hållbarhets- eller årsredovisning om ingen annan källa är angiven.

Företag	Vattenfall AB	Göteborg Energi AB	Jämtkraft AB	Luleå energi AB
Ägarstruktur	Statligt	Statligt	Statligt	Statligt
Ramverk	GRI, Global compact, Integrerad rapportering	GRI, Global compact, integrerad rapportering	GRI, integrerad rapportering	GRI, Integrerad rapportering
Affärsmodell	3/5	0/5	0/5	0/5
Antal typer av policy	2/5	1/5	0/5	0/5
Resultat av policy	1/5	0/5	0/5	0/5
Risker	2/5	3/5	3/5	0/5
Riskhantering	2/5	0/5	3/5	0/5
Resultatindikatorer	1/5	2/5	3/5	2/5
Mångfaldspolicy	0/3	3/3	0/3	0/3

Tabell 2.1 Innehåll i hållbarhetsredovisning statliga företag

4.1.1 Vattenfall AB

Vattenfall är ett statligt energibolag som arbetar med el-och värmeproduktion, distribution, optimering och trading, energitjänster och försäljning. Den långsiktiga strategin för vattenfall

är att blir ledande inom hållbar konsumtion, ledare inom hållbar produktion, bedriva en effektiv verksamhet samt att ha motiverade och engagerade medarbetare. Deras vision är dessutom att vara klimatneutrala till 2050.

Vattenfall har en samlad års- och hållbarhetsredovisning och de använder sig utav GRI som de använt sedan 2003 och Global compact. Företagets hållbarhetsredovisning är något som kan ses som en röd tråd genom hela rapporten. Vattenfall beskriver tydligt deras affärsplan inom de olika verksamhetsområdena och där inkluderas upplysningar om miljö, sociala förhållanden och personal (s.11). I sin redovisning har företaget en miljöpolicy och en personalpolicy. I miljöpolicyen anger de vilka riktlinjer de utgår ifrån (s.165-166) men inte resultatet av denna. I personalpolicyen framgår däremot både riktlinjer och resultatet av denna (s.53). Miljö och personal är något som även tas upp under risker och riskhantering (s.70-78). Här framgår både vad riskerna är och hur man hanterar dem.

Vattenfall har endast resultatindikatorer inom området miljö varav den ena är CO2 exponering och den andra är förnybar kapacitet. I vattenfalls redovisning framgår ingen mångfaldspolicy i bolagsstyrningsrapporten (s. 56-69).

4.1.2 Göteborg Energi

Göteborg energi är ett bolag som ägs av Göteborgs stad och som producerar värme, kyla, gas och el. Företagets hållbarhetsvision är "*ett hållbart Göteborgssamhälle*" som ska uppnås genom tre faktorer; den ekonomiska, den sociala och den ekologiska. De har flera långsiktiga mål och senast 2030 ska all energi produceras av förnybara källor. Det ska vara en god och jämställd arbetsplats samt ska energianvändningen i de egna enheterna minska.

Göteborg energi har en samlad års- och hållbarhetsredovisning där det framgår att de använder sig av GRI och Global compact. Hållbarhetsinformationen är något som ses genomgående i hela rapporten (s.1-80) innan den finansiella rapporten (s.81-114). I deras rapport står bolagets affärsmodell ej specificerad. Vad gäller policier så anger de en miljöpolicy i form av vilka ramverk de använder sig av. I företagets redogörelse för risk och riskhantering nämns sociala aspekter, miljö och personal (s.70-71). Själva beskrivandet av områdena har en större plats än vilka specifika risker verksamheten står inför och hur man hanterar riskerna. Hur man hanterar riskerna är inget som framgår.

Företaget har resultatindikatorer inom miljö och personal. Utsläpp av koldioxid och kväveoxid, andelen energi som är förnybar, återvunnen eller fossil samt antal arbetsplatsolyckor är förekommande. Göteborg energi har en mångfaldspolicy som de kallar för mångfaldsplan. I sin mångfaldsplan anger de mål, hur de har tillämpats och vad som hänt under året och i vissa fall vad det har resulterat i (s.44-46).

4.1.3 Jämtkraft

Jämtkraft AB är verksamma inom sol, vind, vatten och bioenergi. *Deras vision är "Vi har energi som gör livet bättre"*. Bolaget har en samlad års- och hållbarhetsredovisning, de har hållbarhetsredovisat sedan 2011 och följer GRI (s.17). Hållbarhet är något som framträder

genom hela rapporten. Ett exempel på det är när de beskriver sociala aspekter och personal (s.31-33) där inget fokus finns på varken policy eller risker och riskhantering.

Vad gäller risker och riskhantering, beskrivs området miljö i rapporten (s.26-29) och under avsnittet koncernens riskhantering (s.50). I riskhantering framgår även risker inom områdena personal och motverkande av korruption samt hur man hanterar dessa. Jämtkraft redovisar resultatindikatorer inom miljö, personal och sociala aspekter. Inom miljö finns indikatorer som avser att minska koldioxid, hantera kemikalier säkrare samt använda el och värme effektivare. Engagerade och kompetenta medarbetare och att arbeta för hållbara relationer är ytterligare resultatindikatorer.

4.1.4 Luleå Energi

Luleå energi ägs av Luleå kommun och har som mål att fasa ut fossila oljor och öka förnyelsebar el. *“Hållbarhet för Luleå energi innebär att man skapar affärsmässig samhällsnytta som tar långsiktigt ansvar för människor och miljö.”* (s.20). Företaget använder sig av GRI och deras hållbarhetsredovisningen integreras i årsredovisningen ända fram till den finansiella delen. De delar in rapporten i verksamhetsområdena elhandel, elnät, värme och kyla, tjänster och bioenergi. I Luleås redovisning finns inget avsnitt som handlar om policier eller risker och riskhantering. De har resultatindikatorer inom miljö och personal. Detta i form av medarbetarnas åsikter om arbetsmiljön, öka andelen miljöel samt minska nätförluster.

4.2 Privata företag

Utifrån företagens hållbarhetsredovisning har vi sammanställt innehållet i följande tabell. Det presenteras som X/Y där Y är maximalt antal möjliga aspekter att uppnå. X är vad företaget har redovisat. Nedan följer resultatet från privata företag. All information är hämtad från respektive företags hållbarhets- eller årsredovisning om ingen annan källa är angiven.

Företag	Eolus Vind AB	Arise	AB Fortum Värme	EON
Ägarstruktur	Privat	Privat	50% Privat, 50% Statligt	Privat
Ramverk	Integrerad rapportering	Integrerad rapportering	GRI, Global compact, Integrerad rapportering	GRI, Global Compact
Affärsmodell	1/5	0/5	1/5	0/5
Antal typer av policy	0/5	0/5	1/5	0/5
Resultat av policy	0/5	0/5	0/5	0/5
Risker	0/5	1/5	3/5	2/5

Riskhantering	0/5	0/5	3/5	2/5
Resultatindikatorer	0/5	0/5	2/5	3/5
Mångfaldspolicy	0/3	0/3	0/3	1/3

Tabell 2.2 Innehåll i hållbarhetsredovisning privata företag

4.2.1 Eolus

Eolus Vind AB är ett bolag som är en av marknadens ledande vindkraftsprojektörer enligt dem själva. Verksamhet omfattar projektutveckling, drift av vindkraftsanläggningar samt att inom Norden och Baltikum erbjuda investerare investeringsprojekt. Företagets vision är att ”*vara den mest lönsamma aktören inom förnybar energi och en attraktiv samarbetspartner i omställningen till ett hållbart samhälle*” (s.7).

Eolus redovisar en rapport som benämns årsredovisning. De följer inga riktlinjer inom hållbarhetsredovisning och hållbarhet är inget genomgående tema i rapporten. Det enda som framgår är att miljö är en del av affärsmodellen (s.6). Eolus anger ingen policy inom något område, inte heller finns en redogörelse för risker och riskhantering.

4.2.2 Arise

Arise är sveriges ledande aktör inom landbaserad vindkraft enligt dem själva. Deras verksamhet består av prospektering och tillståndshantering, finansiering, byggnation samt långsiktig förvaltning av vindkraft. Företagets vision är ”*att vara ett av Sveriges ledande företag inom landbaserad vindkraft vad gäller såväl storlek som kompetens och därigenom medverka i den globala omställningen till ett uthålligt samhälle. Bolaget ska aktivt bidra till utvecklingen och konsolideringen av den framväxande vindkraftmarknaden i Sverige, Norge och andra utvalda marknader*” (s.17).

Arise följer inga riktlinjer inom hållbarhetsområdet och lyfter inte fram hållbarhet i deras rapport. Affärsmodellen indelas i tre områden som inte inkluderar någon av lagkravets upplysningar (s.15). Redogörelse för risk inom miljö framgår i hållbarhetsredovisningen. Risk som anges är ogynnsamma väderförhållanden och klimatförändringar som kan påverka elproduktionen och resultatet negativt. Hanteringen av risk framgår ej.

4.2.3 AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms Stad

Fortum är 50% privat och 50% statligt ägt. De producerar fjärrvärme, fjärrkyla och el. Bolagets vision är att i samarbete med kunder och partners skapa resurseffektiva och hållbara energilösningar för städer. Senast 2030 ska alla fjärrvärme i Stockholm produceras av förnybar eller återvunnen energi. Fortum har en integrerad rapport och använde GRI för första gången 2014. De skriver att de följer Global compact, men det anges inte hur man arbetar med det (s.56).

Deras affärsmodell definieras inte tydligt i rapporten, men de nämner att de har en ny affärsmodell som heter ”öppen fjärrvärme” som syftar till att genom ett samarbete göra energiutvinning ur avfall som annars hade deponerats. En upplysning om miljö inkluderas i affärsmodellen. Företaget anger en strategi för hållbarhet och skriver att policier för miljö, arbetsmiljö och socialt ansvar bildar denna. Där finns en hänvisning till policier men dessa finns ej inkluderade i redovisningen. Det finns text som kan vara en del av policyn som till exempel utveckling och hälsa (s.50-51) och medarbetare (s.48). Miljöpolicyen finns redovisad i form av att de anger vilka riktlinjer de använder sig utav. De anger dock inte tydligt resultatet av att följa dessa. Aspekter som nämns i risker och riskhantering är miljö, korruption och personal (s.71-72). Inom områdena miljö och personal finns dessutom resultatindikatorer. De som framkommer är indikatorer för biobränslen (s.40), CO2 (s.41), andelen förnybar och återvunnen el, resurshushållning och miljöstörningar (s.42) samt antal arbetsolyckor (s.53).

4.2.4 E.ON

E.ON är ett företag som erbjuder el, gas, värme och kyla. E.ON har en separat hållbarhetsrapport och använder sig av ramverken GRI och Global compact. Företaget har inte någon uttalad policy inom något område. De skriver i rapporten att de inte har någon mångfaldspolicy, utan har övergått till en policy som bygger på allas lika möjligheter och rättigheter (s.21). Målet med denna framkommer men inte hur den tillämpats eller vad det har resulterat i.

Hållbarhetsrapporten inkluderar en beskrivning av risker och riskhantering för områdena miljö och personal. Resultatindikatorer finns inom områdena miljö, personal och sociala förhållanden. Miljö i form av koldioxidutsläpp och granskning av leverantörer. Personal i form av antal arbetsolyckor, sjukfrånvaro och andelen som genomgår en utbildning internt. Att öka andelen kvinnliga chefer, kundnöjdheten och personer med utländsk bakgrund är ytterligare parametrar inom området sociala förhållanden.

5. Analys

I kapitel fem analyseras företagens hållbarhetsredovisningar och jämförs med varandra. Det sker en presentation i form av tre tabeller och empirin analyseras utifrån intressentteorin.

5.1 Statliga företags hållbarhetsredovisning

Nedan följer en sammanställning av tabell 2.1 i empirin. Siffran 33 står för det totala antalet hållbarhetsaspekter ett företag enligt vår studie kan redovisa. Vi visar i *Summa* hur många aspekter ett företag redovisar av dessa 33. Vi visar även hur aspekterna är fördelade.

Företag	Vattenfall AB	Göteborg Energi AB	Jämtkraft AB	Luleå energi AB	Summa
Ägarstruktur	Statligt	Statligt	Statligt	Statligt	
Ramverk	GRI, Integrerad rapportering, Global compact	GRI, Integrerad rapportering, Global compact	GRI, integrerad rapportering	GRI, Integrerad rapportering	
Summa: (Hänvisning tabell 2.1)	11/33	9/33	9/33	2/33	
Antal Miljö	4	3	3	1	11
Antal Soc. Fö	2	1	1	-	4
Antal Personal	4	2	3	1	10
Antal Mäns. Rätt	1	-	-	-	1
Antal Mot. Korr	-	-	2	-	2
Mångfaldspolity	-	3	-	-	3

Tabell 3.1 Sammanfattning av hållbarhetsredovisning statliga företag

Eftersom att statliga företag ägs av skattebetalarna finns ett stort intresse i att företagen arbetar för ett hållbart samhälle. Företaget har ett moraliskt ansvar att ta hänsyn till samtliga intressenter, men behöver dessutom ett stöd från allmänheten för att bedriva en bra och lönsam verksamhet (Egels 2003). Samtliga statliga företag har redovisat enligt GRI och integrerat sin icke-finansiella information i den finansiella rapporten. Ett genomgående tema hos företagen är att hållbarhetsinformationen inte är uppdelad utan kan ses som en röd tråd

genom hela rapporten. Endast två av företagen använder Global compact vilket inte speglar deras redovisningsval.

Sammantaget kan man se att inom de statliga företagen är det upplysningar om miljö och personal som är mest förekommande vilket kan utläsas i *tabell 3.1*. Att redovisa om risker och riskhantering samt redogöra för resultatindikatorer är det som företagen gentemot det nya lagkravet har redogjort för bäst. En fördel med hållbarhetsredovisning är att det kan användas i förebyggande syfte för att synliggöra risker med verksamheten (Fagerström & Hartwig 2016) men även för att öka förtroendet hos intressenter att företaget inte agerar riskfyllt (Christofi, Sisaye & Christofi 2012).

5.2 Privata företags hållbarhetsredovisning

Nedan följer en sammanställning av tabell 2.2 i empirin. Siffran 33 står för det totala antalet hållbarhetsaspekter ett företag enligt vår studie kan redovisa. Vi visar i *Summa* hur många aspekter ett företag redovisar av dessa 33. Vi visar även hur dessa är fördelade.

Företag	Eolus Vind AB	Arise	AB Fortum Värme	EON	Summa
Ägarstruktur	Privat	privat	50% privat, 50% statligt	Privat	
Ramverk	Integrerad rapportering	Integrerad rapportering	GRI, Integrerad rapportering, Global compact	GRI, Global compact	
Summa: (Hänvisning tabell 2.2)	1/33	1/33	10/33	8/33	
Antal Miljö	1	1	3	3	8
Antal Soc. Fö	-	-	2	1	3
Antal Personal	-	-	2	3	5
Antal Mäns. Rätt	-	-	1	-	1
Antal Mot. Korr	-	-	2	-	2
Mångfaldspolicy	-	-	-	1	1

Tabell 3.2 Sammanfattning av hållbarhetsredovisning privata företag

Företag är beroende av intressenter för att skapa en bra och välmående verksamhet enligt Egels (2013). Socialt arbete och miljöarbete som ett företag gör kan stärka varumärket samt

innebära att uppfattningen om dem stärks. Även de privata företagen har en spridd hållbarhetsredovisning trots att alla är inom samma bransch. Att uppmärksamma intressen som kan stödja eller hindra uppnåendet av organisationens mål är viktigt enligt Phillips, Freeman och Wicks (2003, s.481) vilket kan förklara varför redovisningen inte är harmonisk då företagen troligtvis har skilda mål. Miljö och personal kan anses vara aktuella intressen som kan påverka hur företagen kan uppnå sina mål då dessa aspekter är de vanligaste att redovisa vilket kan utläsas i *tabell 3.2*. Ur *tabell 2.2* visar resultatet att risker och riskhantering är det som de privata bolagen redovisar mest kring.

E.ON och Fortum är de företag som inkluderar flest aspekter i sin hållbarhetsredovisning medan Arise och Eolus redovisar minst. E.ON är det enda företaget som redovisar en separat hållbarhetsrapport av samtliga företag i denna studie. Enligt vår tolkning var det ingen skillnad i hur man presenterade informationen i integrerad och separerad rapportering. Precis som Law (2015) skriver så har företagen ett ansvar för att visa sin verksamhet för flertalet intressenter och då inte bara finansiell information. Företaget får ta ett bredare ansvar vad gäller miljöfrågor än vad som görs om de endast ser till aktieägarnas intressen vilket kan anses göras utav Fortum i och med att de har den mest omfattande redovisningen utav de privata bolagen. Detta kan bero på att det är ett halvt statligt bolag och därmed sedan tidigare måste följa krav på hållbarhetsredovisning (Näringsdepartementet 2007).

För Eolus och Arise, som inte använder sig av några ramverk inom hållbarhetsredovisning, lyfts inte hållbarhetsinformation fram. Ur ett intressentperspektiv, som kan ha olika perspektiv enligt Egels (2003), missar företagen att beskriva hur de tar hänsyn till sin omgivning och intressenter. Det innebär också att verksamheten kan påverkas negativt om inte intressenter får ta del av hållbarhetsinformation. Det kan vara så att det kanske inte finns ett lika stort behov för intressenter att läsa om Arise och Eolus hållbarhetsredovisning då deras verksamhet är helt baserad på förnybar energi i form av vindkraftsverksamhet.

5.3 Skillnader i hållbarhetsredovisning mellan statliga och privata företag och deras val av ramverk

I följande tabell har vi sammanställt informationen från *tabell 2.1* och *tabell 2.2* för att kunna jämföra och analysera skillnader och likheter mellan de statliga och privata företagens hållbarhetsredovisning.

Företag	Statliga	Privata
Ramverk (Antal företag som redovisar enligt respektive ramverk.)	GRI= 4 IR= 4 Global C = 2	GRI= 2 IR= 3 Global C=2
Affärsmodell	3	2
Antal typer av policy	3	1
Resultat av policy	1	0

Risker	8	6
Riskhantering	5	5
Resultatindikatorer	8	5
Mångfaldspolicy	3	1
Summa:	31	20

Tabell 3.3 Jämförelse hållbarhetsredovisning statliga och privata företag

Resultatet visar att statliga företag redovisar fler aspekter i det nya lagkravet och står inför mindre förändringar i sin hållbarhetsredovisning än de privata bolagen vilket troligtvis kan förklaras med kravet på hållbarhetsredovisning som kom 2007 (Näringsdepartementet 2007). En parallell kan även dras till Frostenson, Helin och Sandströms (2015) resonemang om att aktieägare ej är intresserade av hållbarhetsinformation då det inte har med investering att göra. Att privata företag hållbarhetsredovisar mindre kan därmed förklaras av att de har intressenter med andra intressen. Genom att lyssna på sina olika intressenter, stärker företaget sin position på marknaden samt ökar sin lönsamhet (Egels 2003). De privata företagens intressenter skiljer sig lite ifrån de statliga företagens intressenter. Statliga bolag ska föregå med gott exempel eftersom hela samhället är deras ägare (Näringsdepartementet 2007).

De statliga bolagen har mer harmonisering vad gäller val av ramverk där samtliga redovisar enligt GRI och integrerad rapportering enligt vår studie. Eftersom att sju av åtta företag använder sig av integrerad rapportering med skilda resultat, kan inte integrerad rapportering ses som något som påverkar företagens uppfyllande av lagkravet i vår studie. Inte heller kunde vi se någon skillnad till innehåll när vi kollade på företaget med separat hållbarhetsrapport. Att det är oklart var en integrerad rapport ska innehålla och hur den ska bedömas för kvalitet och innehåll tolkar vi därför i vår studie som att det kan stämma (Rowbottom & Locke 2016, s.84; GRI 2013). Trots att integrerad redovisning har blivit vanligare är det inte säkert att hållbarhetsinformationen blivit bättre menar Christofi, Sisaye och Christofi (2012) och det är inte säkert att det skapar förändring (Atkins, Atkins, Thomson & Maroun 2015). GRI kan vara förklaringen till varför statliga bolag bäst uppfyller det nya lagkravet då samtliga statliga redovisar enligt GRI medan endast två privata gör detta. De två privata företagen som använde sig av GRI var de som hade redovisat mest av de privata företagen. Lika många statliga som privata anger att de använder sig av Global compact, där samtliga fått höga poäng i studien. Hur företagen använder sig av det frivilliga initiativet redogörs inte för, och är därmed svår att urskilja hur de kan påverka företagens hållbarhetsredovisning. En förklaring kan vara att dessa företag arbetar mer med området internt och är mer uppdaterade på utvecklingen av hållbarhetsområdet.

Resultatet visar dessutom att skillnaderna i hur företagen redovisar var större inom de privata bolagen än inom de statliga bolagen. Detta tyder på att de statliga företagen är mer lika varandra i sitt arbete, medan det finns andra faktorer som gör att de privata företagen redovisar olika. Detta kan bero på de privata företagens ägande eller att de statliga företagens hållbarhetsredovisning är reglerad. Att hållbarhetsredovisningen och företagens val av ramverk skiljer sig mer mellan de privata bolagen kan även bero på att företagen har mer spridda intressenter och att intressenter skiljer sig mellan bolagen. Trots detta måste företagen vara uppdaterade, då hållbarhetsredovisning är ett ständigt utvecklande ämne och eftersom att energibranschen är beroende av sina intressenter (Regeringen 2015; Kowal & Kustra 2016).

De statliga bolagen redovisar mest på samtliga områden förutom hur man hanterar risker som har samma poäng som de privata. Att statliga företag redogör tydligare för risker kan vara en förklaring till att de har ett större krav från intressenter att vara transparenta men även att de inte är lika påverkade av investerare då de finansieras av skattemedel. De aspekter som företagen oavsett ägarstruktur redogjorde för mest var risker, riskhantering och resultatindikatorer samt hållbarhetsinformation inom områdena miljö och personal. Utöver detta var redovisningen spridd.

5.4 Förändringar som det nya lagkravet kommer att innebära för företagen

De förändringar företagen kommer behöva göra är att efter det räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2016 utgå ifrån lagen när de utför sin hållbarhetsredovisning enligt Justitiedepartementet (2016). Nedan följer en kort analys av hur företagen i studien uppnår lagkravet idag.

Kriterier för hållbarhetsupplysningar : miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption (Justitiedepartementet 2016).

1. Företagets affärsmodell

Ingen utav företagen uppfyller alla fem kriterier i sin redovisning av affärsmodell. Vattenfall är det bolag som har mest kriterier.

2. Den policy som företaget tillämpar i frågorna

Policys är inte vanliga i varken statliga eller privata bolag om man ser till vår undersökning. Här kommer alla bolag att behöva specificera vilka policys de har och hur de används.

3. Risker och riskhantering

Redovisning av risker och riskhantering kommer att behöva förbättras i samtliga företag. Statliga bolag är även här de som redovisar flest risker, däremot redogör de privata bolagen oftare för riskhantering när risker beskrivs.

4. Resultatindikatorer

De statliga bolagen är de som redovisar flest resultatindikatorer. Här kommer både de privata och de statliga bolagen att behöva utveckla sin redovisning.

Eolus och Arise är de företag som står för mest förändringar vid jämförelsen i studien. Det kan vara så att de anser sig vara miljömedvetna i sin verksamhet och att intressenter inte känner samma behov av att företaget hållbarhetsredovisar. Vattenfall och Fortum är de som kommer ha minst förändringar att göra i sin hållbarhetsredovisning. Det kan bero på att de är helt och delvis statliga bolag som har tillämpat GRI enligt krav sen tidigare. Trots användningen av GRI uppfylls ej hela lagkravet. Alla åtta företag står inför förändring i sin redovisning av hållbarhetsarbete om man ser till vår undersökning och kommer att behöva förbättra samtliga områden. Endast Göteborgs Energi hade en fullständig mångfaldspolicy enligt tolkningen i vår studie. De övriga företagen kommer att behöva arbeta fram en policy eller förbättra sin nuvarande.

6. Diskussion

I kapitel sex ställs empiri och tidigare forskning mot varandra. Här förs en diskussion av den information som hämtats från företagens hållbarhetsredovisning.

6.1 Hållbarhetsredovisning i statliga och privata företag

Hur situationen såg ut 2010, efter att statliga företag sedan 2008 hade börjat hållbarhetsredovisa, undersöktes av Borglund, Frostenson och Windell (2010). De konstaterar att de företag som hade hållbarhetsredovisat innan kravet var de som stod inför minst förändringar. Vi kan konstatera samma sak i vår studie. De företag som följer GRI sedan tidigare är de som redovisar mest hur de tar socialt och miljömässigt ansvar vid jämförelse av alla bolag oavsett ägarstruktur. Dock är det fler statliga bolag än privata som redovisar enligt GRI samt redovisar mer information än de privata bolagen som följer GRI. Författarna skriver att flera företag i deras studie har utvecklat policys kring hållbarhetsarbetet. Vid jämförelse med vår studie är det inget privat bolag som redovisar någon policy medan de statliga bolagen redovisar några policys. Det kan bero på kravet att redovisa enligt GRI vilket Borglund, Frostenson och Windell (2010) också såg som en ökande trend. Vi ser i vår studie att de statliga bolagen har en mer utförlig hållbarhetsredovisning vilket kan bero på kravet från 2008 samt som Borglund, Frostenson och Windell (2010) skriver att de har andra och flera intressenter med andra intressen.

Det finns skillnader i de slutsatser som dras av Borglund, Frostenson och Windell (2010) och Hedberg och von Malmberg (2002). Enligt de senare medför GRI en mer strukturerad redovisning. Enligt oss finns ingen likhet i redovisningen hos de som följer GRI mer än att den i alla företag utom ett är integrerad. Det finns inga specifika skillnader i hållbarhetsredovisningen hos de företag som Hedberg och von Malmberg (2002) studerat, oavsett ägarstruktur. Medan vi faktiskt ser en skillnad beroende på ägarstruktur. Kanske kan det bero på att år 2002 när studien genomfördes var hållbarhetsredovisningen inte lika utbredd. Det skulle även kunna bero på att de regler som fanns då var enkla att följa. Vi funderar på om ju fler regler som tillkommer, desto svårare blir det för företagen att implementera sitt hållbarhetsarbete i en rapportform. En annan tanke är att lagkravet på hållbarhetsredovisning kommer att harmonisera hållbarhetsredovisningen hos statliga och privata bolag, dock kanske det tar ett tag innan detta inträffar. Det stöds av Borglund, Frostenson och Windells (2010) studie där de statliga företagen efter två år fortfarande försökte sig på att förstå GRI på ett bra sätt. Trots att de statliga företagen är bättre på att hållbarhetsredovisa enligt vår och Röhnes (2010) studie, säger det inget om att de statliga bolagen är bättre på hållbarhetsarbetet, endast att de är bättre på att hållbarhetsredovisa.

Hållbarhetsredovisningen i statliga och privata bolag skiljer sig åt bland annat i den bemärkelsen att alla de statliga bolagen redovisar enligt GRI och redovisar lite mer än de privata bolagen av sitt hållbarhetsarbete. Hållbarhetsredovisningen skiljer sig även mellan de enskilda bolagen oberoende om de är statliga eller privata vilket kan jämföras med den studie som gjordes av Szczepankiewicz och Mućko (2016). Även om företagen är energibolag och kan anses likna varandra skiljer deras hållbarhetsredovisning åt enligt vår studie. De företag som Szczepankiewicz och Mućko (2016) studerar följer GRI men trots detta är inte innehållet lika. Samma resonemang förs av Borglund, Frostenson och Windell (2010) där de anser att

det kan vara svårt för företag att tolka hur de ska redovisa enligt GRI. Detta kan även vi konstatera i de bolag som följer GRI, deras hållbarhetsredovisning skiljer sig också åt. Ägarstrukturen påverkar om företagen följer GRI eller inte då statliga bolag har varit tvungna att följa GRI sedan 2007 (Näringsdepartementet 2007), trots detta finns ingen harmonisering. Hållbarhetsredovisningen skiljer sig alltså mellan bolag med olika ägarstruktur likväl som den skiljer sig mellan företag som använder samma ramverk, vilket kan stödjas av Szczepankiewicz och Mućkos (2016) diskussion. Frågan är därmed om det lagkrav som började gälla 31/12 2016 medför en harmonisering eller om hållbarhetsredovisningen kommer att fortsätta vara spridd. Tanken är att den ska göra det möjligt att jämföra olika bolag men då krävs harmonisering mellan alla bolag oberoende ägarstruktur. Eftersom energibolagen har många intressenter enligt Regeringen (2015) och är av stor vikt ur flera samhällsperspektiv (Kowal & Kustra 2016; Vinnova 2016) tror vi att det är viktigt att oberoende av ägarstruktur måste redovisningen harmoniseras. Idag är hållbarhetsredovisningen spridd och de som redovisar mest av sitt hållbarhetsarbete i vår studie är de statliga bolagen, trots att de inte är i närheten att uppfylla de krav som lagen kräver. Detta trots att energibranschen är en av de vanligaste branscherna att hållbarhetsredovisa (Frostenson, Helin & Sandström 2015) har de stora förändringar att göra i sin redovisning för att uppnå det nya lagkravet. Det kan därför skilja sig ännu mer vad gäller mellan både statliga och privata företag och deras förändringar i andra branscher tror vi.

6.2 Nya lagkravet på hållbarhetsredovisning

Lagkravet kommer att innebära flera förändringar i redovisningen för företagen i vår studie. Framför allt de som inte hållbarhetsredovisar idag. Företagen kommer att behöva visa mer tydligt hur de arbetar med sociala och miljömässiga frågor, samt personal, korruption och mångfald tror vi efter den jämförelse vi gjort för att se hur företagen gör idag med det nya lagkravet. Något som kanske inte kommer ändras är hur företagen kommer att arbeta med frågorna i praktiken (Atkins, Atkins, Thomson & Maroun 2015; Thompson 2013). Författarna skriver att hållbarhetsredovisningen inte endast är något som tillkommer som ytterligare information. Det är i likhet med vad Flening (2005) anser kring att aktieägare inte har samma intresse i hållbarhetsarbete som de har i aktievärdet. Styrelser måste få reda på hur förändringar i klimatet kommer påverka företaget och dess kostnader enligt Atkins, Atkins, Thomson och Maroun (2015) vilket kommer leda till ett bättre hållbarhetsarbete, inte bara förbättrad redovisning.

Harmonisering och jämförbarhet kommer att följa i och med den nya lagen enligt Thompson Holmgren (2013). Vid jämförelse med Szczepankiewicz och Mućkos (2016) samt Borglund, Frostenson och Windells (2010) studier är detta motsatsen till vad de kom fram till. Trots att företagen där redovisade utefter samma ramverk fanns ingen tydlig likhet. Lagkravet kommer inte innebära att företagen ska redovisa enligt samma ramverk. Vi tolkar det som att det är osäkert om det kommer ske en harmonisering då lagkravet avser att ge företagen en flexibilitet vad gäller vilket ramverk man vill använda och hur man ska gå tillväga (Justitiedepartementet 2016). Däremot kommer det medföra att fler företag måste börja hållbarhetsredovisa.

Att veta exakt vad det nya lagkravet kommer att få för effekt är svårt att tyda enligt oss. Lagkravet avser att öka jämförbarheten men samtidigt ger man en flexibilitet till företagen i vilket ramverk som ska användas och hur man ska gå tillväga. Lagkravet är dessutom svårt

att tyda i sig. I sjätte kapitlet kapitlet 1 p 4.st ÅRL står ”*hållbarhetsupplysningar som behövs för förståelsen av företagets utveckling, ställning eller resultat och som är relevanta för den aktuella verksamheten*”. Här följer ytterligare problematik kring jämförbarhet och väsentlighet. Eftersom att samtliga företag i vår studie redovisade olika aspekter verkar företagens uppfattning om vad som är väsentligt skilja sig mellan företagen precis som Szczepankiewicz och Mućko (2016) kom fram till i sin studie. Dessutom är ändringsdirektivet en ramlagstiftning, vilket medför att god redovisningssed ska följas. Företagen ska alltså följa allmänt accepterade redovisningsnormer även om de inte är reglerade i lag. Härmed följer också en fråga kring hur mycket som ska harmoniseras, kommer val av ord i redovisningen att harmoniseras att innehålla “affärsmodell”, “policy” etc eller kommer dess innebörd att prövas undrar vi? Szczepankiewicz och Mućko (2016) menar att den icke-finansiella informationen borde vara transparent och möjlig att förstå för intressenter. Det borde dessutom vara möjligt för intressenter att kunna jämföra mellan bolagen. Vi anser att både företag och intressenter skulle gynnas om lagkravet varit tydligare. Många företag hade velat veta vad det nya lagkravet kommer att kräva av dem (Bildstein-Hagberg och Norberg 2016) medan Chrisofi, Sisaye och Christofi (2012) menar att det krävs standardisering för att verkligen gynna intressenter på riktigt.

7. Slutsats

I kapitel sju visar vi vad vår studie bidrar med genom att besvara frågeställningar och knyta till egna reflektioner. Här tas även förslag på vidare forskning upp.

7.1 Studiens bidrag

Hur ser de svenska företagens hållbarhetsredovisning ut idag, innan införandet av det nya lagkravet?

I vår undersökning har vi tittat på hur statliga och privata företag inom energibranschen har hållbarhetsredovisat under 2015. Företagen använde sig av GRI, Global Compact samt integrerade de flesta företag hållbarhetsinformation i sin årsredovisning. Vi fann att hållbarhetsredovisning existerade hos företagen men ej var särskilt djup. Den var spridd och företagen la tyngd på olika aspekter. De främsta hållbarhetsaspekterna som redovisades var risker som företaget utsatte/utsattes för och hur de hanterade riskerna. Därefter var presentation av resultatindikatorer den näst mest förekommande faktorn i redovisningen. Vår studie visade att hållbarhetsredovisningen ej var fullständig om den jämförs med det nya lagkravet.

Hur kan hållbarhetsredovisningen skilja sig mellan statliga och privata företag och vilka ramverk de använder sig utav?

Hållbarhetsredovisningen skiljde sig mellan statliga och privata bolag enligt vår studie. De statliga bolagen redovisade mer av sitt hållbarhetsarbete än de privata. Dessutom visades att skillnaderna i hur företagen redovisar var större inom de privata företagen än inom de statliga. Det berodde mest troligt på det krav som kom 2007, som sa att de statliga företagen var tvungna att följa GRI i sin redovisning. Två av de privata företagen använde GRI som ramverk, men de redovisade inte lika mycket som de statliga. Vi kan med vår studie konstatera att de som använde GRI redovisade mer information men den redovisade informationen skiljde sig mellan företagen varpå ramverket inte självt kan anses påverka hållbarhetsredovisningen. Integrerad rapportering användes i sju av företagen i studien men verkade inte ha betydelse för hur mycket redovisningsinformation som finns rapporterad. Lika många privata som statliga företag använde Global compact varpå vi ej kunnat se hur den tog sig i uttryck eller påverkade, även om de som använde sig av initiativet hade högre siffror. Vår slutsats över företagens val av ramverk var att det inte gick att se ett tydligt mönster kring vilket val av ramverk som bidrog till den mest redogörande redovisningen.

En annan slutsats som vi gjorde är att de statliga bolagen förutom kravet på att använda GRI har en annan intressentgrupp än de privata företagen vilket kan spegla varför de redovisar mer information. Resonemanget stöds även av att Fortum som är 50% statligt är det företag, av de privata, som redovisar mest hållbarhetsinformation. De statliga intressenterna är hela samhället vilka är mer intresserade av påverkan på miljö, samhälle och ekonomi till skillnad från aktieägare i de privata som troligtvis är mest intresserade av avkastning.

Vilka förändringar kommer den nya lagen att innebära för företagen?

Vår slutsats är dragen utifrån att samtliga aspekter i lagkravet ska vara uppfyllda. Den nya lagen kommer att innebära flertalet förändringar för samtliga företagen i studien oavsett ägarstruktur. Det som saknas i relation till lagkravet behöver läggas till vilket är flertalet uppgifter från företagens hållbarhetsarbete. De statliga företagen är de som kommer behöva

ändra minst. De privata vindkraftsföretagen Eolus och Arise står inför de största förändringarna. Dock var innebörden av det nya lagkravet svårtolkat och det är svårt att veta vad det kommer få för effekt i företagens hållbarhetsredovisning anser vi.

I vår studie har vi kunnat konstatera att trots att företagen liknar varandra och följer samma ramverk skiljer sig hållbarhetsredovisningen hos dem. Det innebar en icke-harmoniserad redovisning som är svår att jämföra mellan företag. Kanske kommer kravet på hållbarhetsredovisning att förbättra aspekterna eller så är lagen alltför öppen och redovisningen kommer fortsätta att vara spridd trots att olika bolag följer samma lag eller ramverk. Lagkravet ger företagen en flexibilitet och löser därmed inte problematiken kring jämförbarhet och väsentlighet. Vi anser därför att både företag och intressenter skulle gynnas om lagkravet varit tydligare. Företagen hade lättare kunnat redovisa och informationen hade blivit mer jämförbar. Vi tror däremot att det nya lagkravet kan vara en början till en ökad harmonisering och strukturering av hållbarhetsinformation även om det måste förändras i framtiden. Detta eftersom att vi i vår studie fann att statliga företag hade mindre skillnader dem emellan i sin redovisning än vad gällde för privata företag. Detta kan bero på det krav på hållbarhetsredovisning som infördes 2007 för statliga företag.

7.2 Förslag till vidare forskning

Då lagen kring hållbarhetsredovisningen är ny och relativt outforskad har vi flera förslag på vidare forskning kring ämnet vilket ej rymdes inom ramen för vår studie. Första frågan är hur det kommer att se ut när företagen har börjat tillämpa den nya lagen? Blev företagen mer medvetna om hållbarhetsområdet och hur har de förbättrat arbetet internt? Då kanske det är möjligt att intervjua insatta personer på företag samt se vilka skillnader bolagen gör i sin hållbarhetsredovisning. Vi funderar också kring om det nya lagkravet kommer medföra en ökad harmoniserad inom en bransch eller mer allmänt vilket är möjligt att undersöka när företagen har börjat tillämpa lagen i sin redovisning. Kommer statliga och privata bolag att redovisa mer lika varandra och använda samma ramverk?

Det skulle också vara intressant att se vilken "känslig" information kommer att bli framträdande. Hur kommer företagets dåliga påverkan på miljö till exempel att presenteras. Kommer företag att handla annorlunda i sitt hållbarhetsarbete nu när de måste hållbarhetsredovisa? Hur påverkar det komplexa mellan jämförbarhet och väsentlighet i utvecklingen av hållbarhetsredovisning?

Källförteckning

Källor

Atkins, J., Atkins, B., C., Thomson, I. & Maroun, W. (2015) "Good" news from nowhere: imagining utopian sustainable accounting. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 28(5), ss. 651-670. DOI: 10.1108/AAAJ-09-2013-1485

Bildstein-Hagberg, S. & Norberg, C. (2016). Oklarheter om hållbarhetsrapportering i dotterföretag. *Tidningen Balans*, (10). Tillgänglig: FAR Online.

Borglund, T., Frostensson, M., & Windell, K. (2010) *Effekterna av hållbarhetsredovisning: En studie av konsekvenserna av de nya riktlinjerna om hållbarhetsinformation i statligt ägda företag*. Stockholm: Regeringskansliet.
<http://www.regeringen.se/contentassets/ae1b2a3db1a34b6491f2324ed526a657/effekterna-av-hallbarhetsredovisning-n2010.30> (Hämtad 2016-12-20)

Bryman, A. & Bell, E. (2011). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Upplaga 1:3. Malmö: Liber AB.

Christofi, A., Christofi, P. & Sisaye, S. (2012). Corporate sustainability: Historical development and reporting practices. *Management Research Review*, 35(2), ss. 157-172. DOI: 10.1108/01409171211195170

Egels, N. (2003). Intressentmodellen – En värld full av missförstånd och tolkningar. *ETHOS, Issue 3*, ss. 46-47.

EY (2015). *Hur påverkas svenska bolag av den nya EU-direktivet om icke-finansiell och mångfaldsinformation?*
<http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-CCASS-manfaldsinformation/%24FILE/EY-CCaSS-Lagforslaget-om-rapportering-om-hallbarhet-och-mangfaldspolicy.pdf> (Hämtad 2016-11-14)

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2012) *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts juridik.

Fagerström, A. & Hartwig, F. (2016). Från hållbarhetsrapportering och bestyrkande till hållbarhetsredovisning och revision. *Tidningen balans*, (2), ss. 1-4.

FAR (2016). *FAQ Hållbarhets- rapportering enligt ÅRL*.
https://www.far.se/contentassets/2b2cc988a3dd4056b3dbad9450d96dee/faq-hallbarhetsrapportering_slutgiltig.pdf (Hämtad 2016-11-08)

Flening, B. (2005). *Finansmarknaden, miljön och redovisningen*. Rapport 5526. Stockholm: Naturvårdsverket.

FN (1987a). Our Common Future, Chapter 1: A Threatened Future. *A/42/427 Report of the World Commission on Environment and Development*.
<http://www.un-documents.net/ocf-01.htm>

FN (1987b). Our Common Future, Chapter 2: Towards Sustainable Development. *A/42/427 Report of the World Commission on Environment and Development*.
<http://www.un-documents.net/ocf-02.htm>

FN (2012). The future we want. *Conference Rio de Janeiro, Brazil 20-22 June 2012*.
<http://rio20.net/wp-content/uploads/2012/06/N1238164.pdf>

FN Global Compact. (2016a). *Principles*. (<https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>) [2016-12-15]

FN Global Compact. (2016b). *Strategy*. (<https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/strategy>) [2016-12-15]

FN Global Compact. (2016c). *Participants*. (<https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/participants>) [2016-12-15]

Frostensson, M., Helin, S. & Sandström, J. (2015). *Hållbarhetsredovisning. Grunder, praktik och funktion*. Stockholm: Liber.

GRI (2006). *Riktlinjer för hållbarhetsredovisning*.
<https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-G3-Swedish-Reporting-Guidelines.pdf>
(Hämtad 2016-11-05)

GRI (2013). *The sustainability content of integrated reports – a survey of pioneers*. <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-IR.pdf> (Hämtad 2016-10-01)

GRI (2016). *GRI'S HISTORY*. <https://www.globalreporting.org/information/about-gri/gri-history/Pages/GRI's%20history.aspx> (Hämtad 2016-12-01)

Hahn, R. & Kühnen, M. (2013). Determinants of sustainability reporting: a review of results, trends, theory, and opportunities in an expanding field of research. *Journal of Cleaner Production* volume 59, ss. 5-21. DOI: 10.1016/j.jclepro.2013.07.005

Hedberg, C-J. & Malmborg von, F. (2003) The global reporting initiative and corporate sustainability reporting in swedish companies. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 10(3), ss.153-164. DOI: 10.1002/csr.38

Holmgren Thompson, CA. (2013). *Integrating corporate social responsibility policy in the European Union*. Masteruppsats, The University of North Carolina at Chapel Hill. UMI: 1538145

Hörisch, Freeman & Schaltegger (2014). Applying Stakeholder Theory in Sustainability Management: Links, Similarities, Dissimilarities, and a Conceptual Framework. *Organization & Environment*, 27(4), ss. 328–346. DOI: 10.1177/1086026614535786

Isaksson, R., & Steimle, U. (2009) "What does GRI-reporting tell us about corporate sustainability?". *The TQM Journal*, 21(2), ss. 168 - 181. DOI: <http://dx.doi.org/10.1108/17542730910938155>

- Jonäll, K. & Rimmel, G. (2016) Redovisning för hållbarhet – kommunikation genom integrerad rapportering. *Organisation och samhälle*, (1). Tillgänglig: <http://org-sam.se/redovisning-for-hallbarhet-kommunikation-genom-integrerad-rapportering-kristina-jonall-och-gunnar-rimmel/>
- Justitiedepartementet. (2016). *Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy* (Regeringens proposition 2015/16:193). Stockholm: Regeringskansliet.
- Kowal, B. & Kustra, A. (2016). Sustainability reporting in the energy sector. *E3S Web of Conferences 10*, 00129. DOI: 10.1051/e3sconf/20161000129
- Law, J. (2015). Stakeholder theory. *Dictionary of finance and banking*. Oxford university press. Tillgänglig: Oxford Reference. [2016-11-21]
- Lennartsson, R. (2015). Integrerad redovisning driver affärsutveckling. *Tidningen Balans*, (7). Tillgänglig: FAR Online.
- Lennartsson, R. (2016). Hållbarhetslagen - så slår de nya kraven. *Tidningen Balans*, (5). Tillgänglig: FAR Online.
- Marton, J., Lundqvist, P. & Pettersson, AK. (2016). *IFRS - i teori och praktik*. Stockholm: Sanoma Utbildning.
- Näringsdepartementet. (2007). *Riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande*. Stockholm: Regeringskansliet.
- Palit, S. (2013). The Sustainability and future of Energy and Environment - A Vision To Target. *International Letters of chemistry, physics and Astronomy*, 10, ss. 47-56. DOI: 10.18052/www.scipress.com/ILCPA.10.47
- Phillips, Freeman & Wicks (2003). What Stakeholder Theory Is Not. *Business Ethics Quarterly*, 13(4), ss. 479–502.
- Regeringen. (2015). *Hållbar energi för alla*. <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/billig-och-ren-energi/> (Hämtad 2016-11-23)
- Rowbottom, N. & Locke, J. (2016). The emergence of <IR>. *Accounting and Business Research*, 46(1), ss. 83-115. DOI: 10.1080/00014788.2015.1029867
- Röhne, J. (2010). GRI har inte förbättrat de statliga bolagens hållbarhetsarbete. *Aktuell Hållbarhet*, (9). Tillgänglig: Aktuell Hållbarhet.
- Saunders, Lewis & Thornhill. (2003). *Research methods for Business Students*. Upplaga 3. England: Pearson Education
- Simnett, R. & Huggins, AL. (2015). Integrated reporting and assurance: where can research add value? *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 6(1), ss. 29 – 53. DOI: 10.1108/SAMPJ-09-2014-0053

Szczepankiewicz, E.I. & Mućko, P. (2016). CSR Reporting Practices of Polish Energy and Mining Companies. *Sustainability* 8(2), ss. 126. DOI:10.3390/su8020126

Van der Esch & Steurer, N. (2014) Comparing public and private sustainability monitoring and reporting. PBL Netherlands Environmental Assessment Agency. The Hague. PBL

Vinnova (2016). *Vinnova Analys*.

http://www.vinnova.se/upload/EPiStorePDF/va_16_05T.pdf (Hämtad 2016-11-23)

Årsredovisningar

Arise (2015). Årsredovisning 2015. Halmstad: Arise AB.

<http://www.arise.se/afw/files/press/arise/201604071828-1.pdf> (Hämtad 2016-12-01)

E.ON (2015). *E.ON Nordic Hållbarhetsrapport 2015*. Malmö: E.ON Sverige

<https://www.eon.se/content/dam/eon-se/swe-documents/swe-eons-hallbarhetsredovisning-2015.pdf> (Hämtad 2016-12-01)

Eolus (2015). Årsredovisning 2014/2015. Hässleholm: Eolus Vind AB.

http://www.eolusvind.com/media/54247/eolus_ar_2014_2015-webbversion.pdf (Hämtad 2016-12-01)

Fortum (2015). *Årsredovisning 2015*. Stockholm: AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad. <http://arsredovisning.fortumvarme.se/2015/> (Hämtad 2016-12-01)

Göteborgs Energi (2015). *Års- och hållbarhetsredovisning 2015*. Göteborg: Göteborgs Energi AB. http://www.goteborgenergi.se/Files/dok/Informationsmaterial/Årsredovisningar/GE%20ÅR%202015_FINAL.pdf?TS=635932009478641023 (Hämtad 2016-12-01)

Jämtkraft (2015). *Jämtkrafts års- och hållbarhetsredovisning 2015*. Östersund: Jämtkraft AB.

<http://www.jamtkraft.se/globalassets/filer/om-jamtkraft/om-jamtkraft/arsredovisningar/jamtkraft-ars-och-hallbarhetsredovisning-2015.pdf> (Hämtad 2016-12-01)

Luleå Energi (2015). Årsredovisning och hållbarhetsberättelse. Luleå: Luleå Energi AB.

<http://www.epublikation.se/LuleaEnergi/Årsredovisning2015/html/index.html> (Hämtad 2016-12-01)

Vattenfall (2015). *Vattenfalls års- och hållbarhetsredovisning*. Solna: Vattenfall AB.

https://corporate.vattenfall.se/globalassets/sverige/finans/arsrapporter/2015/vattenfall_arsredovisning_2015.pdf (Hämtad 2016-12-01)